

MONOGRAFIA
POKONFERENCYJNA

SCIENCE,
RESEARCH, DEVELOPMENT #11

Pedagogy

v. 2

Rotterdam (The Netherlands)

29.11.2018 - 30.11.2018

U.D.C. 37+082

B.B.C. 94

Z 40

Zbiór artykułów naukowych recenzowanych.

(1) Z 40 Zbiór artykułów naukowych z Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej (on-line) zorganizowanej dla pracowników naukowych uczelni, jednostek naukowo-badawczych oraz badawczych z państw obszaru byłego Związku Radzieckiego oraz byłej Jugosławii.

(30.11.2018) - Warszawa, 2018. - 68 str.

ISBN: 978-83-66030-65-7

Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour»

Adres wydawcy i redakcji: 00-728 Warszawa, ul. S. Kierbedzia, 4 lok.103

e-mail: info@conferenc.pl

Wszelkie prawa autorskie zastrzeżone. Powielanie i kopiowanie materiałów bez zgody autora jest zakazane. Wszelkie prawa do artykułów z konferencji należą do ich autorów.

W artykułach naukowych zachowano oryginalną pisownię.

Wszystkie artykuły naukowe są recenzowane przez dwóch członków Komitetu Naukowego.

Wszelkie prawa, w tym do rozpowszechniania i powielania materiałów opublikowanych w formie elektronicznej w monografii należą Sp. z o.o. «Diamond trading tour».

W przypadku cytowań obowiązkowe jest odniesienie się do monografii.

Nakład: 80 egz.

«Diamond trading tour» ©

Warszawa 2018

ISBN: 978-83-66030-65-7

Redaktor naukowy:

W. Okulicz-Kozaryn, dr. hab, MBA, Institute of Law, Administration and Economics of Pedagogical University of Cracow, Poland; The International Scientific Association of Economists and Jurists «Consilium», Switzerland.

KOMITET NAUKOWY:

W. Okulicz-Kozaryn (Przewodniczący), dr. hab, MBA, Institute of Law, Administration and Economics of Pedagogical University of Cracow, Poland; The International Scientific Association of Economists and Jurists «Consilium», Switzerland;

С. Беленцов, д.п.н., профессор, Юго-Западный государственный университет, Россия;

Z. Ćekerevac, Dr., full professor, «Union - Nikola Tesla» University Belgrade, Serbia;

Р. Латыпов, д.т.н., профессор, Московский государственный машиностроительный университет (МАМИ), Россия;

И. Лемешевский, д.э.н., профессор, Белорусский государственный университет, Беларусь;

Е. Чекунова, д.п.н., профессор, Южно-Российский институт-филиал Российской академии народного хозяйства и государственной службы, Россия.

KOMITET ORGANIZACYJNY:

A. Murza (Przewodniczący), MBA, Ukraina;

A. Горохов, к.т.н., доцент, Юго-Западный государственный университет, Россия;

A. Kasprzyk, Dr, PWSZ im. prof. S. Tarnowskiego w Tarnobrzegu, Polska;

A. Malovychko, dr, EU Business University, Berlin – London – Paris - Poznań, EU;

S. Seregina, independent trainer and consultant, Netherlands;

M. Stych, dr, Uniwersytet Pedagogiczny im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Polska;

A. Tsimayeu, PhD, associate Professor, Belarusian State Agricultural Academy, Belarus.

Recenzenci:

L. Nechaeva, PhD, Instytut PNPU im. K.D. Ushinskogo, Ukraina;

М. Ордынская, профессор, Южный федеральный университет, Россия.

ОСВІТНІЙ РЕАЛІЗМ У НАУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕОДОРА ФРАНКЕ: ВПЛИВ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ КРАЇН ЄВРОПИ Бичок А.В.	6
ПРОБЛЕМА ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ В МОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ Харченко І.І.	8
ПЕРЕВІРКА ГОТОВНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС САМОСТІЙНИХ ЗАНЬОК ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ Тимошенко В.	12
ВИКОРИСТАННЯ АЛГОРИТМІВ ПРИ РОЗВ'ЯЗАННІ ГРАФІЧНИХ ЗАДАЧ З МОЛЕКУЛЯРНОЇ ФІЗИКИ ТА ТЕРМОДИНАМІКИ Лимарева Ю. М., Скворцова Н. В., Пугас Т. М.	18
METHODS OF OVERCOMING LANGUAGE BARRIERS IN TEACHING ENGLISH Krivaya K.	20
TYPES OF TASKS USEFUL FOR LANGUAGE TEACHING Ozarko I.I., Moiseienko N.V.	23
ЗНАЧЕННЯ ПОЗАКЛАСНОЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ УЧНІВ Протопопова К. О., Шехавцова С. О.	27
ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ УЧНІВ Дроздова К. Є.	31
НІМЕЦЬКИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ Колесник М.Ю.	37
ПРОЦЕСИ ВИВЧЕННЯ ТА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В НЕМОВНИХ ВУЗАХ Півень О.Б.	41
СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ ДЕТЕЙ С ОГРАНИЧЕННЫМИ ВОЗМОЖНОСТЯМИ ЗДОРОВЬЯ Аввакумова И.А.	44

**РОЛЬ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ХОРОВОГО
ДИРИГЕНТА**

Коваленко Л.В.48

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН**

Врубель Г. Ф.51

**ЭФФЕКТИВНОЕ ОБУЧЕНИЕ ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ НАВЫКОВ
ИНТЕНСИВНОГО МЫШЛЕНИЯ ОБУЧАЮЩИХСЯ**

Сеит-Асан Ф. Э., Исмоилова Б. Р.54

**3D ОБУЧАЮЩАЯ СРЕДА КАК ВАЖНЫЙ ФАКТОР В ОБУЧЕНИИ
ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ**

Usmanaliev K.58

THE IMPORTANCE OF ENGLISH LANGUAGE IN UZBEKISTAN

Tolipova M.61

THE USAGE OF SHORTENINGS IN SCIENTIFIC WORKS

Yaxshiboyev M.64

**DEVELOPMENT OF CO-OPERATION BETWEEN GOVERNMENT
AND THE YOUTH**

Xudoynazarova D.Sh.67

ОСВІТНІЙ РЕАЛІЗМ У НАУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕОДОРА ФРАНКЕ: ВПЛИВ ТА ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ КРАЇН ЄВРОПИ

Бичок А.В.

Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов Тернопільський національний економічний університет

Ключові слова: освіта, реформа, економічна педагогіка, праця, виробництво, конкуренція.

На початку ХХ ст. визначальною стає діяльність науковця Теодора Франке, який здійснював у своїх працях відхід від нового гуманізму до освітнього реалізму. Його інтерпретація «економічної педагогіки» «виводить» на передній план значення та роль конкуренції для економічного та політичного зростання й зміцнення держави. Науковець зосереджував увагу на таких особливостях:

- 1) планується введення курсу «економічна педагогіка», як нової сфери навчання, як «Вчення про вид і спосіб, які є необхідними та успішними для здійснення діяльності в економіці». Таким чином, «Економічна педагогіка» сприяла формуванню економічної реальності тогочасного суспільства та впливала на відповідні навчальні дисципліни;
- 2) здійснюється повна реформа шкільної освіти та її перехід до професійного економічного навчання, яке вимагає від освіти забезпечення учнів початковими економічними знаннями.

Особливу увагу Т. Франке звертав на народні школи, що були зразком

тогочасної освіти. Діяльність науковця була цілеспрямована на зміну системи освіти у Саксонському королівстві. Там він здійснював опрацювання найновішої інформації, яка стосувалася індустріалізації суспільства. Його реформа стосувалася не лише Саксонії, а й системи шкільної освіти Німеччини загалом. Результатом його діяльності була доповідь «Основи німецької економічної педагогіки», яку він опублікував. Це викликало жваву дискусію та обговорення у «Товаристві наукової педагогіки». У праці акцентувалася увага на економічний зміст навчання. Проте в суспільстві частково критикували ці ідеї. Не всі розуміли, як можна навчати учнів та студентів, використовуючи економічні дисципліни. Найважливішою у ті часи була «глобальна» мета навчання, а Франке запровадив економічний напрямок навчання, відсунувши філософський напрямок [1].

Науковець розглядав економічний зміст за межами фаху «економіка», поєднуючи його з історією та географією. У професійні школи ввели новий предмет вчення про економіку «Wirtschaftskunde», який був тематизований. Роз-

глядали три наукових напрямки:

1. Вчення про працю та виробництво.

2. Вчення про торгівлю і транспорт.

3. Національна економічна політика або вчення про захист економіки.

За оцінкою науковця Теодора Франке, політична міцність Кайзерівського рейху ґрунтується на сильній економіці держави. Він [Франке] завжди наголошував, що важливе місце на світовій арені держава здобула здебільшого завдяки торгівельній та підприємницькій діяльності з відповідною фаховою освітою. Ефективна підготовка спеціалістів у наукових та технічних сферах «зробила» набагато більше, ніж багатогодинна праця біля верстату. Т. Франке неодноразово наголошував на тому, що держава, крім кам'яного вугілля і залізної руди, немає інших корисних копалин, а саме покладів золота, нафти, діамантів; бавовни, плантацій чаю та кави. Тому населення країни змушене важко працювати; але вихід із складної ситуації він вбачав у праці «головою», а не руками. А тому потрібно старанно та наполегливо вчитися, впроваджувати нові ідеї та досягнення.

Наукові праці Теодора Франке були «музикою демократизації» тогочасної Європи [2]. Він прагнув посилити значення Німеччини, її конкурентоздатність по відношенню до інших держав, а всі витрати компенсувати фаховими спеціалістами. Недоліком у його вченні було розмежування нижчих прошарків

населення, так звана конкуренція у самій нації. Це спричинило виникнення багатьох суперечок та непорозумінь у суспільстві. Всі нововведення розглядалися ним, не беручи до уваги людського фактору [3]. Людину не можна виховувати окремо, обмежуючи її простір, волю, прагнення, почуття. Недолік у вченні Т. Франке полягає у тому, що він хотів ізолювати школу чи інший навчальний заклад від впливу на неї різних зовнішніх факторів.

Позитивним фактором є чітка дидактична концепція науковця, яка задовольняла всі дидактичні теорії не лише того часу, а й сьогодення. Він першим запровадив інтегроване навчання з огляду на професійну педагогіку. Результати наукової діяльності Франке мали без сумніву важливий вплив на систему економічної освіти в Німеччині. Позитивні аспекти вчення науковця удосконалювались і мали продовження у працях педагогів-новаторів.

Література

1. Kretzschmar, Hans. Zur Frankeschen Wirtschaftspädagogik. In: Allgemeine Deutsche Lehrerzeitung 55 (1903). Nr. 44, S. 521-523.
2. Herbart, Johann Friedrich (1806) Allgemeine Pädagogik aus dem Zweck der Erziehung abgeleitet?, in: Systematische Pädagogik. Stuttgart 1986, S. 71-191.
3. Löbner, Walter (1964) Der „Wirtschaftspädagoge Theodor Franke, In: Wirtschaft und Pädagogik. Festschrift für Johannes Riedel zum 75. Geburtstag. Wiesbaden, S. 51-61.

ПРОБЛЕМА ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ В МОВЛЕННІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ

Харченко І.І.

кандидат філологічних наук, доцент кафедри державно-правових дисциплін та українознавства
Сумський національний аграрний університет

Ключові слова: інтерференція, білінгвізм, українсько-російська двомовність, інтерферама.

Мовна культура є важливою складовою гармонійного розвитку особистості, а тому сьогодні кожній людині, спеціалісту будь-якої сфери діяльності потрібне насамперед володіння державною мовою, уміння ясно і чітко формулювати завдання чи розпорядження, вказівку чи пораду, уміти вести дискусію чи виголошувати доповідь. Всебічно освічений і розвинений фахівець здатний бути конкурентоспроможним на сучасному та майбутньому ринках праці, успішно вирішувати професійні проблеми, спираючись на майстерність спілкування й співробітництва з різними професійними категоріями.

Особливої значущості набуває проблема розвитку мовленнєвої культури молоді в період навчання у вищих закладах освіти двомовних регіонів. Перебуваючи в постійному російському мовному оточенні, студенти спілкуються переважно російською мовою. Функціонування двомовності в одному етнічному середовищі викликає серйозні зрушення в мовному організмі. «У двомовних групах людей дві

мовні системи вступають у контакт, впливають одна на одну, внаслідок чого з'являються контактні зумовлені відхилення від мовної норми, які називаються інтерференцією» [3, 192]. На відміну від запозичення і калькування, що розглядаються нами як нормативні мовні елементи, інтерференцію пов'язуємо з негативним аспектом мовної взаємодії, оскільки наслідком цього процесу є відхилення від норми.

Видатний лінгвіст О.О. Потебня у своїх працях досліджував з'ясування проблеми співіснування двох мов в одному суспільстві та виникнення у процесі комунікації інтерферентних явищ у мовленні білінгвів. Теоретичні та прикладні засади українсько-російської двомовності, функціонування української мови в ХХ столітті розглядали Л.Т. Масенко, О.Д. Пономарева, С.В. Караванський, О.Б. Ткаченко. Заслуговують також уваги дослідження О.В. Шинкаренка, Т.М. Бурди, Т.Г. Окуневич.

Одним з основних виявів порушення нормативності мовлення є наявність інтерферентних помилок, поро-

джених білінгвальною ситуацією в Україні. Українська і російська мови, що перебувають у безпосередньому контактуванні, належать до споріднених слов'янських мов. Структурна схожість створює сприятливі умови для відхилень від норми не лише другої (російської), але й значною мірою першої (української) мови білінгва.

Білінгвізм, колективний чи масовий, зумовлений не лише психологічними чи лінгвістичними чинниками, але й соціально-історичними умовами. Історія державотворення нашої країни є не лише безперервним національно-визвольним змаганням, але й боротьбою за право української мови бути не лише засобом побутового спілкування, але й мовою освіти, науки, культури та релігії.

Звичайно, процес взаємопроникнення слів з однієї мови в іншу—закономірний, оскільки значна частина слів з однієї мови засвоюється, підпорядковується нормам і стає повноправною лексикою іншої мови. Однак, коли слова з чужої мови вживаються бездумно, безсистемно, коли перекручується їх зміст і спотворюється звукове оформлення, це засмічує мову, перетворює її на мішанину власних слів і варваризмів.

Наслідком тривалих українсько-російських міжмовних взаємин стало поглиблення інтерференційних тенденцій на всіх рівнях української мови, зокрема й на лексичному. Це зумовлено відкритістю і рухливістю лексичного складу мови, у зв'язку з чим тривалі позаструктурні контакти із зовнішнім

середовищем можуть стати реальною загрозою глибинних семантичних зрушень та змін лексичної і синтаксичної сполучуваності слів у мові. У процесі аналізу мовлення студентів Сумського національного аграрного університету (СНАУ) виявлено інтерфедеми на різних рівнях.

У мовленні іайбутніх фахівців аграрного профілю виділяємо такі **лексичні інтерфедеми: іменники (не вистачає кислороду (кисню), мешкаю у посьолку (селищі), жильці (мешканці) нашого будинку); прикметники (учбовий (навчальний) заклад, у даний (цей) час), любимий (улюблений) герой; дієслова (думки збігаються (співпадають), він являється (є) студентом), зачисляти (зараховувати); прислівники (всесторонне (усебічно) розвинений).**

Коли студенти не розрізняють лексичне значення слова, не знають його семантики, то спостерігається міжмовна омонімія: усі без виключення (усі без винятку); який його адрес (яка його адреса); рахувати своїм обов'язком (вважати своїм обов'язком), вірне рішення (правильне рішення), другі плани (інші плани), на протязі (протягом) години, відноситися до навчання (ставитися до навчання), здати екзамен (скласти екзамен (іспит)).

Фонетична інтерференція також притаманна усному мовленню студентів. Це випадки порушення вимови українських слів (акання, оглушення дзвінкх у кінці слова, неправильне наголошування, пом'якшення твердо-

го приголосного [ч] та утвореного за допомогою нього звукосполучення [шч]). Наприклад: аренда (оренда), робота (робота), агроном`ія (агрон`омія), ветеринар`ія (ветерин`арія), виріп (виріб), пропка (пробка), пиріх (пиріг).

У лексиці студентів-аграріїв, яку ми проаналізували, поширене явище морфологічної інтерференції, що пов'язане з неправильним утворенням форм словозміни під впливом іншомовного корелята. Наприклад, неправильне відмінювання іменників у множині в місцевому відмінку з прийменником *по*: *по* районах (*по* районах); заміна нормативної парадигми ступенів порівняння прикметників ненормативною: *самий* зручний (*найзручніший*), неправильне узгодження числівника з іменником: *чотири* студента (*чотири* студенти); ненормативне утворення кличного відмінка іменників: Світлана Іванівна (*Світлано* Іванівно); неправильне відмінювання іменників II відміни чоловічого роду: юридичного факультета (*юридичного* факультету).

Дуже часто студенти СНАУ допускають помилки пов'язані з неправильним використанням синтаксичних конструкцій. Наприклад: порушення норм керування: виголошувати промову на українській мові (українською мовою), дякувати вас (дякувати вам); порушення синтаксичних функцій прийменників: *залежності* (*залежно*) *від освіти*, рекомендації по оформленню (рекомендації щодо оформлення); помилкове вживання дієприслівникових та дієприкметникових зворотів в

слідуючому (наступному) році; усі бажаючи прийняти участь (усі, хто бажає взяти участь), особам знайшовшим скарб (особам, які знайшли скарб).

Тому, під час занять з української мови за професійним спрямуванням приділяємо велику увагу культурі мовлення майбутніх фахівців аграрного профілю, розвитку й удосконаленню їх професійно-комунікативної компетенції. Для подолання названих явищ викладачі кафедри розробили завдання і вправи на редагування текстів, переклад відповідних зворотів, зокрема фахових, переклад слів з російської мови із визначенням розбіжностей у роді іменника, правильний вибір слова, відмінювання числівників та їх узгодження з іменниками, утворення дієприкметників і дієприслівників.

Проведене дослідження виявило, що росіянізми-іменники становлять найбільшу групу від усієї кількості інтерферем, що вживаються в українському мовленні студентів СНАУ. Однією з причин цього явища ми вважаємо ту, що в українському мовленні респондентів наявна нестійка українська номінація явищ та предметів навколишнього середовища, навіть у тих осіб, які перебувають практично в україномовному оточенні, несформованість навичок нормативного мовлення рідною мовою. Одним із важливих чинників виникнення інтерференційних помилок є негативний вплив мовленнєвого середовища, відсутність чи недостатня сформованість навичок самоконтролю.

Література

1. Брицин В.М., Дідківська Л.П. Проблеми зіставного дослідження російської та української мов в аспекті мовної культури. Мовознавство. 1985. №5. С.3-10.
2. Зубарев О. В. Інтерферентні явища в українському мовленні студентів Північної Донецчини: автореф. дис. ...канд. філол. наук: 10.02.01. Слов'янськ, 2006. 19 с.
3. Єрмоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова: Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / за ред. С. Я. Єрмоленко. К.: Либідь, 2001. 224 с.

ПЕРЕВІРКА ГОТОВНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНИМИ ВПРАВАМИ

Тимошенко Віктор

Магістрант факультету фізичного виховання

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені

Володимира Винниченка

***Анотація:** У статті представлено результати дослідження спрямованого на визначення готовності старшокласників до використання інформаційно-комунікаційних технологій під час самостійних занять фізичними вправами. Подано визначення інформаційних та інформаційно-комунікаційних технологій, наведено приклади їх застосовування у галузі фізичної культури і проведено аналіз результатів опитування учнів старшої школи щодо самостійних занять фізичними вправами і готовності застосовувати при цьому інформаційно-комунікаційні технології.*

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, самостійні заняття фізичними вправами, фізична культура у старшій школі.

Keywords: Informational and communication technologies, independent performance of physical exercises, physical education at high school

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується домінуванням інформаційно-комунікаційних технологій у більшості сфер життя людини. Розвиток педагогічної науки в плані інформатизації сфери освіти призводить до інтеграції комп'ютерних технологій у галузь фізичного виховання і спорту. Саме тому в нинішніх умовах, як ніколи, є актуальними дослідження інформаційних процесів у шкільній і спортивній педагогіці. Найчастіше сучасні інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) використовуються як засіб для інтенсифікації навчального процесу, зокрема фізичного виховання

в загальноосвітніх навчальних закладах. Метою статті є визначення готовності старшокласників до використання інформаційно-комунікаційних технологій під час самостійних занять фізичними вправами.

Дослідник Цьось А.В. визначає інформаційні технології як сукупність методів і технічних засобів збирання, організації, збереження, опрацювання, передавання інформації за допомогою комп'ютерів і комп'ютерних комунікацій [4].

Автори Кадемія М.Ю., Шахіна І. Ю. розширюють це означення і стверджують, що інформаційно-комунікаційні

технології – це сукупність методів і програмно-технічних засобів, об'єднаних в технологічний ланцюг, що забезпечує збір, обробку, зберігання і відображення інформації з метою зниження трудомісткості її використання, а також для підвищення її надійності і оперативності [1].

На важливість інформаційно-комунікаційних технологій на сучасному етапі вказують автори Піт Коммерс, Маргріт Сіммерлінг. ІКТ – це засіб доступу і забезпечення зацікавленості в постійному навчанні, необхідному для успішної участі всіх соціальних груп у розвитку суспільства. ІКТ стали важливим інструментом професійної підготовки. Чим раніше учні навчаються користуватися сучасними технологіями, тим легше їм буде опанувати новітніми способами отримання інформації і перетворення її в знання [2].

На основі проведеного аналізу науково-педагогічної літератури, ми встановили, що застосування інформаційно-комунікаційних технологій у сучасному освітньому процесі сприяє високому рівню пізнавальної активності учнів, ефективності засвоєння матеріалу, сприяє розвитку у школярів корисних індивідуальних якостей і навичок, таких як сприйняття, уваги, пам'яті, мислення; дозволяє втілити у життя цілу низку дидактичних принципів: індивідуалізації, диференціації, науковості, наочності тощо.

Для вчителів інформаційно-комунікаційні технології також відкривають нові можливості та перспективи. На сучасному етапі вони реально пра-

цюють в ІКТ насиченому освітньому середовищі, а це, у свою чергу, не може не впливати на зміст уроків й методику викладання навчальних предметів. Особливо ефективним вважається застосування інформаційно-комунікаційних технологій для організації самостійних занять.

Для ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій важливим є врахування необхідних і достатніх умов їх впровадження в освітній процес [2]. До необхідних умов відносять: вільний доступ учнів і вчителя до підручників і професійної літератури, а також інших сучасних навчальних матеріалів і додаткової інформації. Зазвичай такий доступ реалізується розташуванням перерахованих матеріалів в мережі Інтернет. Достатніми умовами застосування інформаційно-комунікаційних технологій є в першу чергу уміння старшокласників скористатись наявними ресурсами і технологіями. Також до достатніх умов відносять і наявність необхідної мотивації до їх використання.

Для того щоб визначити, чи дотримано головні умови для впровадження інформаційно-комунікаційних технологій, нами розроблене та проведене опитування учнів старших класів. Основним завданням анкетування було перевірити готовність старшокласників до використання інформаційно-комунікаційних технологій при організації самостійних занять фізичними вправами.

Опитування проводилося за допомогою сервісу Google Forms серед

Чи маєте Ви смартфон (або інший мобільний пристрій) з переважно активованим доступом до Інтернет?

70 ответов

Рисунок 1. Яким доступом до Інтернет Ви користуєтесь?

Вкажіть яким особистим доступом до Інтернету Ви користуєтесь

70 ответов

Рисунок 2. Наявність смартфона з мобільним Інтернетом

учнів 10-11 класів. Всього в опитуванні взяли участь 70 учнів, з них 40 (57,1%) дівчат і 30 (42,9%) юнаків. Опитування доступно в он-лайн за посиланням на відповідну Google форму [3].

Серед респондентів 59 (84,3%) осіб проживають і навчаються в місті або в селищі міського типу, 7 (10%) осіб – проживають і навчаються в сільській місцевості і ще 4 (4,7%) осіб проживають в сільській місцевості, а навчаються в міс-

ті чи селищі міського типу. По медичних групах учні, які прийняли участь в анкетуванні, розподілились таким чином: 48 (68,6%) учнів – основна, 16 (22,9%) – підготовча і 6 (8,6%) – спеціальна група.

Для перевірки доступності для учнів Інтернету і мобільних технологій в анкету було включені наступні запитання (рисунки 1-3).

Наступним запитанням анкети учні були поділені на дві групи. Пер-

Настільки часто Ви використовуєте мобільний Інтернет

70 ответов

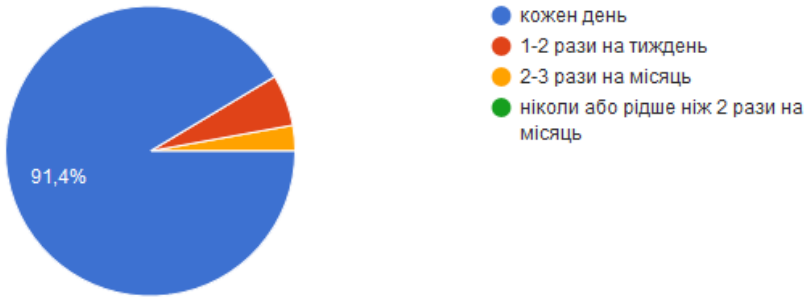

Рисунок 3. Частота користування Інтернетом

Оберіть форми фізичної активності, окрім уроків фізичної культури, якими Ви займаєтесь

70 ответов

Рисунок 4. Визначення фізичної активності учнів

ша – це учні, які самостійно займаються фізичними вправами та які доповнюють заняття в секції (гуртку) самостійними заняттями. Їх кількості склали 22 (31,4%) і 18 (25,7%) учня відповідно. У другу групу потрапили учні, які не виконують фізичних вправ, окрім уроків фізичної культури – 16 (22,9%) і учні, які відвідують секцію або гурток, але не займаються фізичними вправами самостійно, не тренуються вдома – 14 (20%) (рис. 4).

Потім кожній із груп були задані різні запитання. У групі яка самостійно займається фізичними вправами (всього 40 школярів) на запитання анкети: «Чи використовуєте Ви для підготовки і проведення самостійних занять фізичними вправами інформаційні технології?» позитивну відповідь надали 32 (80%) опитаних, негативну – 8 (20%). У групі учнів, які не займаються самостійно фізичними вправами (30 старшокласників) результати

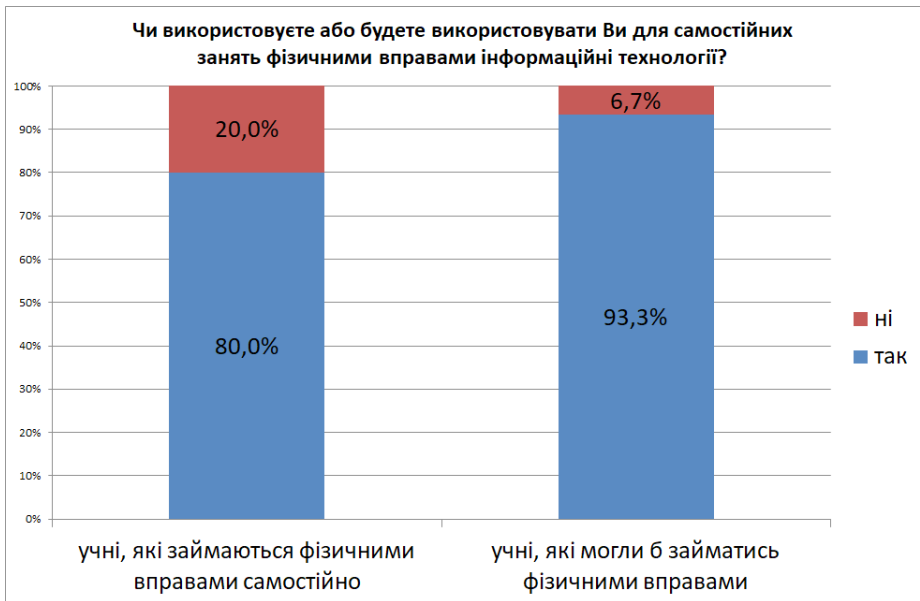

Рисунок 5. Використання чи готовність використовувати інформаційні технології під час самостійних занять фізичними вправами

були ще вищими: 28 (93,3%) учнів потенційно готові використовувати інформаційні технології і лише 2 (6,7%) не планують їх застосовувати (рис. 5).

Також у першій групі 53,1% респондентів відмітили, що використовують спеціальні мобільні додатки, які містять комплекси вправ, під час самостійних занять фізичними вправами і 15,6% використовують спеціалізовані мобільні додатки для вимірювання пульсу, кількості кроків тощо. У групі старшокласників, які не займаються самостійно – готовність їх використовувати складає відповідно 33% і 10%.

У результаті аналізу одержаних відповідей респондентів встановлено, що школярі старших класів мають можливість і вже використовують або ж готові до використання інформаційно-ко-

мунікаційних технологій під час самостійних занять фізичними вправами.

Подальші дослідження буде спрямовано на створення комплексу демонстраційних, теоретичних, практичних, навчально-методичних матеріалів для забезпечення якісного засвоєння знань і формування практичних навичок до самостійних занять фізичними вправами з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Список використаних джерел.

1. Кадемія М. Ю., Шахіна І. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі: Навчальний посібник. Вінниця : ТОВ «Планер», 2011. 220 с.
2. Пит Коммерс, Маргрит Симмерлинг Информационные и коммуникационные технологии для среднего образования. Специализированный учебный

- курс. М.: Изд. дом «Обучение-Сервис», 2005. 128 с.
3. Тимошенко В.В. Форма опитування «Самостійні заняття фізичними вправами» [Електронний ресурс] / Google Forms. Режим доступу: <https://goo.gl/forms/F8rBGu8BZNqaonrz2>
4. Цьось А.В. Сучасні технології викладання спортивних дисциплін: навч. посіб. / А. В. Цьось, Г. В. Балахнічова, Л. В. Заремба. – Луцьк : ВНУ ім. Лесі Українки, 2010. 132 с.

ВИКОРИСТАННЯ АЛГОРИТМІВ ПРИ РОЗВ'ЯЗАННІ ГРАФІЧНИХ ЗАДАЧ З МОЛЕКУЛЯРНОЇ ФІЗИКИ ТА ТЕРМОДИНАМІКИ

Лимарева Ю. М.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізики,

Скворцова Н. В.

асистент кафедри фізики,

Пукас Т. М.

студентка магістратури фізико-математичного факультету
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Представлені основні блоки задач з молекулярної фізики та термодинаміки до розв'язування яких доцільно використовувати алгоритми та подані відповідні алгоритмічні кроки.

Ключові слова/keywords: фізична задача/physical task, алгоритм/ algorithm, практичність/practicality, доцільність/expediency, активність/activity, навички/skills.

Існує протирічна думка фахівців щодо використання алгоритмів у навчальному процесі. Поясненням тому, у більшій частині випадків, є «блокування» творчої активності особистості, що навчається. Однак, досвід роботи переконує, що на певних етапах навчання використання алгоритмів не лише виправдовує себе, але й переконує у необхідності та доцільності. Так, для успішної навчальної та творчої діяльності необхідна база (фундамент) з якою в подальшому працюватимуть учні. Це як абетка для навчання читанню. Яскравим прикладом тому є графічні задачі з «Молекулярної фізики та термодинаміки». Такі завдання, на жаль, постають найскладнішими у вивченні курсу. Причиною тому може бути необхідність поєднання у процесі розв'язання таких задач навичок роботи з графічною інформацією (чи-

тання та аналіз графіків), необхідність встановлення причинно-наслідкових зв'язків, що відображені у досліджуваних процесах та вміння проектувати це у створення математичної моделі задачі.

Розглянемо 3 основні блоки графічних задач з «Молекулярної фізики та термодинаміки» і алгоритми роботи з ними.

Блок 1. Задачі, що містять графіки ізопроектів які відбуваються з ідеальним газом: читання графіків, характеристика процесів та відображення в інших системах координат.

1. Встановлення залежних та незалежних параметрів.

2. Визначення процесу, що відбувається з газом на кожному окремому етапі.

3. Встановлення закону, який описує цей процес.

4. Характеристика процесу: визначення за графіком напрямку зміни параметрів.

5. Встановлення зв'язку основних макропараметрів на основі газового закону із п. 3.

6. Визначення характеру та напрямку зміни макропараметру не зазначеного на графіку.

7. Відображення процесу в іншій системі координат з урахуванням змін усіх макропараметрів.

Блок 2. Графічне відображення зміни агрегатних станів речовини або «корона» теплових процесів.

1. Визначення речовини.

2. Визначення початкової температури (за графіком).

3. Визначення температури плавлення та/або пароутворення (за довідковими таблицями).

4. Встановлення початкового агрегатного стану речовини.

5. Визначення процесів, що відбуваються з речовиною на кожному етапі.

6. Визначення тривалості процесів (поетапно).

7. Визначення агрегатного стану у зазначений момент часу.

Блок 3. Визначення змін складових І закону термодинаміки на основі графічного відображення теплових процесів, що відбуваються з газом.

1. Встановлення процесу.

2. Визначення, яка з величин ΔU або A дорівнює нулю (або яких змін зазнають ΔU та / або A).

3. Встановлення математичної моделі І закону термодинаміки для даного процесу.

4. Визначення напрямку перебігу термодинамічного процесу вцілому (визначення Q).

Такий підхід до формування навичок розв'язувати базові задачі значною мірою скорочує час, витрачений на здобуття вмінь, розширює спектр розглядуваних задач та надає ширші можливості для вирішення задач підвищеної складності, а також нестандартних та творчих задач, до яких розглянуті нами приклади у блоках 1 – 3 входять як елементи і не повинні вимагати значних витрат часу на їх виконання. Окрім того, їх поєднання може бути представлено у вигляді логічного ланцюжка задач, що розв'язуються у виробничих процесах та можуть таким чином відображати в уяві учнів та студентів практичну значущість набутих знань та вмінь.

Література

1. Гельфгат И. М., Генденштейн Л. Э., Кирик Л. А. 1001 задача по физике / И. М. Гельфгат, Л. Э. Генденштейн, Л. А. Кирик // М.: Гимназия. – 2008. – 282 с.
2. Долгов А.Н., Протасов В.П., Соболев Б.В. Сборник задач по физике с решениями и ответами. Часть 2. Молекулярная физика и термодинамика / А.Н. Долгов, В.П. Протасов, Б.В. Соболев // М.: МИФИ. – 2001. – 108 с.
3. Задорожній М. І. Технологія розв'язування фізичних задач / М. І. Задорожній // Фізика в школах України. – 2007. – № 11–12. – С. 12 – 15.
4. Закалюжний В. Використання мотиваційного впливу техніко-технологічного матеріалу під час розв'язування фізичних задач / В.Закалюжний // Фізика та астрономія в школі. – 2007. – №2. – С. 14 – 16.
5. Нечволод М. К., Голоденко М. М., Прун А. Ф. Курс фізики. Механіка. Молекулярна фізика і термодинаміка / М. К. Нечволод, М. М. Голоденко, А. Ф. Прун // К.: Просвіта. – 2001. – 228 с.

METHODS OF OVERCOMING LANGUAGE BARRIERS IN TEACHING ENGLISH

Kristina Krivaya

Student Berdyansk State Pedagogical University

Keywords: foreign language, language barriers, methods of teaching, the process of communication

Learning a foreign language is a complex and lengthy process. Nowadays learning foreign language is needed for travelling, getting a good job and just for communication. Communication becomes difficult in situations where people do not understand each other's language or are unable to express their thoughts in non-native language. The conditions of foreign language communication in the modern world, when a foreign language is a means of communication, cognition, receiving and accumulating information, emphasize the necessity to own all types of speech activity: speaking, listening, reading and writing. The inability to communicate using a language is known as language barrier. A language barrier is a figurative phrase used primarily to refer to linguistic barriers to communication, the difficulties in communication experienced by people or groups speaking different languages [1, p.785]. The problem of language barriers is one of the most important in the field of teaching foreign languages. There are many works devoted to the study of language barriers. The study of language barriers was put by such prominent scholars as A. Adler, A. Bandura, E. Fromm, I. Glazkova, A. Krashen-

innikova, C. Smith, C. Rogers, and others.

Language barriers negatively affect students and their academic performance. Many students experience emotional stress while trying to learn English which leads to performing poorly in school and attaining very low and bad grades. Most of students tend to get upset and do not try to speak because they are afraid of being laughed at by their classmates [2, p.187].

The reasons of language barriers are:

1. Fear of making a mistake (the student is afraid to speak, because he is afraid to say wrong. He remembers the rules of grammar for a long time, selects the right word. As a result, he finally loses self-confidence and prefers to remain silent).

2. Lack of vocabulary (this reason is not only among newcomers to learn a foreign language, but also among those who have been learning a language for a long time. The newcomers think their vocabulary is too small to start speaking. And the one who has been learning the language for a long time knows many words, but not always appropriate to a particular situation. Either this word has never been taught, or it is impossible to remember the right word, it is spinning in

a language, but you cannot pull it out of memory at the right moment).

3. Fear of criticism (the student is afraid not only to make a mistake, but also that other students will criticize him. Classmates will criticize the pronunciation, grammatical errors, the incorrectness of the chosen word or the pooriness of the vocabulary as a whole).

4. Lack of knowledge of grammar (there is no solid knowledge of grammatical foundations. The student cannot remember the correct form of the irregular verb, does not understand which article or preposition is needed, cannot form an interrogative sentence).

The problem of overcoming the language barrier or language anxiety is one of the most important problems in the process of learning a foreign language. Here the role of the teacher (motivating, stimulating and supporting foreign language communication in the educational process) is invaluable. Language barriers can cause many negative effects on a student but they can be successfully overcome.

Some language barriers can be overcome with the following methods:

- Emotional background (it is very important for the teacher to create a favorable background in the classroom. The nature of the interaction of the teacher and the student, students with each other is an integral part of overcoming language barriers. The atmosphere in the classroom should be friendly. Building a relationship with the students and their parents allows for trust and respect to be gain).

- Work organization (the process of learning and further communication will

be more effective if the teacher organizes the work of students in pairs or in groups. They can discuss some topics, describe pictures and play dialogues).

- Focus on listening (your young students should hear English as much as possible. With the help of listening, children have an idea of the phonetic structure of the language. So, listen to the songs, watch cartoons, movies and news in English at the lessons).

- Using visualization (presentations and cards are necessary to learn new words and repeat previously learned. Teachers can help students by using techniques such as highlighting and discussing academic vocabulary before introducing the lesson).

- Use creativity (besides creating a formal teaching environment, you may also prefer to communicate with your students in an informal manner. This could be more encouraging for your students. At the same time, you can choose creative ideas, such as storytelling to help students develop a natural interest in the English language. You can also plan activities, such as a crosswords and games for your students to build their vocabulary).

So, understanding the essence, structure and causes of communicative language barriers in teaching a foreign language is a necessary prerequisite for the formation of a system of conditions that ensure the overcoming of these barriers in the educational process. It is important to create a positive attitude to learn a foreign language, as well as a sense of self-reliance. Teacher should focus on student success than on possible mistakes. Creat-

ing mutual trust, a psychological atmosphere of cooperation, the formation of positive emotions in the learning process, consideration of personal motives are of great importance for overcoming language barriers.

References

1. Murray J. Oxford English dictionary / J. Murray – New York: Oxford University Press, 2001. – 2112 p.
2. Bandura A. Social Learning Theory / A. Bandura. – New York: General Learning Press, 1971. – 345 p.

TYPES OF TASKS USEFUL FOR LANGUAGE TEACHING

Ozarko I.I., Moiseienko N.V.

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

***Abstract.** The article deals with the peculiarities of task based language teaching, comparing different task types and finding out to which type of learning situations they are best suited for. Some distinctions have been considered between ‘exercises’ and ‘tasks’ or between ‘pedagogic’ tasks and ‘real-life’ tasks. It’s important to perform a task analysis in prior to design work.*

Keywords: task, task-based language teaching, task-types, task analysis.

Currently and especially during the past two decades the trend in language teaching has been changing and TBLT (task based language teaching) has gained foothold instead of the previously more popular CLT (communicative language teaching). Though, it must be concluded that this does not mean that communication would be forsaken in teaching, it still is and will always be an extremely essential part of the program. Many studies bring about the fact that interaction is an effective and recommended way for teachers to teach not only vocabulary but language (and more specifically L2) in general as well as for learners to acquire a new language. The need for combining interaction with focus on form to gain the best possible learning outcome is also mentioned (de la Fuente 2006). Defining what the term task actually means is not easy and many have a definition of their own. For Ellis (2003): A task is a work plan that requires learners to process language pragmatically in order to achieve an outcome that can be evaluated in terms of whether the correct or propositional content has been con-

veyed. To this end, it requires them to give primary attention to meaning and to make use of their own linguistic resources although the design of the task may predispose them to choose particular forms. A task is intended to result in language used in the real world. Like other language activities, a task can engage productive or receptive, and oral or written skills, and also various cognitive processes. Though, the task has four main characteristics:

- A task involves a primary focus on (pragmatic) meaning.
- A task has some kind of ‘gap’.
- The participants choose the linguistic resources needed to complete the task.
- A task has a clearly defined, non-linguistic outcome.

According to Willis a “task” is a goal-oriented communicative activity with a specific outcome, where the emphasis is on exchanging meanings not producing specific language forms. He has offered the following criteria in the form of the following questions:

Will the activity engage learners’ interest?

Is there a primary focus on meaning?

Is there a goal or an outcome?

Is success judged in terms of outcome?

Is completion a priority?

Does the activity relate to real world activities?

There has been an extensive debate on what constitutes a ‘task’ for the purposes of language teaching and learning. Some distinctions have been drawn, for example, between ‘exercises’ (focused on noticing and developing aspects of the form of language) and ‘tasks’ (focused on integrated use of language) or between ‘pedagogic’ tasks (tasks accomplished for the purposes of classroom learning) and ‘real-life’ tasks (tasks involving the use of language in the real-world). More recently, emphasis in general education has been placed on developing ‘higher order thinking tasks’ or ‘rich tasks’. Teachers developing these rich tasks build deep, elaborated thinking into the tasks.

- Task-based language teaching shifted the focus of language learning from knowledge of language to a focus on its use to achieve communicative purposes.

- The value of tasks in language learning resides in their focus on purposeful use of language in diverse contexts.

- Task-types provide a means for ensuring that students experience a comprehensive range of learning experiences.

- The difficulty with using tasks as the basis for curriculum design resides in the issue of sequencing key ideas they ask students to do.

Thus, in developing tasks it is necessary to consider how each task builds on

or extends previous learning and how it contributes to continuous and cumulative learning. Some of these distinctions are worth considering in developing the range of learning experiences that comprise a teaching and learning program for students. Tasks might be described as purposeful and contextualized instances of language use. They include:

- a purpose: an underlying reason for undertaking the task (beyond the mere display of subject knowledge);

- a context: the thematic, situational, and interactive circumstances in which the task is undertaken. The context may be real, simulated or imaginary. Considering context includes knowing where the task is taking place, when, who are involved, what previous experiences they share and what relationships they have;

- a process: a mode or process of inquiry, thinking, problem-solving, performing, creating;

- a product: the result of completing a task (Clark, Scarino & Brownell, 1994)

Good language learning tasks, then, involve the judicious use of existing knowledge and above all an intellectual challenge (in both content and processes) for students; they involve interaction; they appeal to students’ imagination and expand their interests; they develop confidence and provide a sense of achievement and enjoyment; and they contribute to learners’ ever-developing communicative and learning repertoires.

The value of tasks resides in the fact that they represent a worthwhile, integrative, purposeful, contextualized piece of work. Building on this value, tasks may be

grouped in different ways to ensure a comprehensive range and variety of experiences for learners. These groupings are called task-types. The most frequently used way of categorizing tasks is according to the four macro-skills: listening, speaking, reading and writing. Another system of task-types focuses on higher order thinking skills:

- enquiring, interpreting
- presenting
- problem-solving
- performing
- creating, designing, composing
- judging, evaluating, responding (Clark, Scarino & Brownell, 1994).

The task-type categories provide a means for ensuring that students engage with a range of learning experiences, participate in a range of language use in different contexts and, through this, learn increasingly to manage the variability of context. However, not all tasks produce the same quality of interactions and not all interactions are necessarily relevant to the students' needs or wants. When choosing or creating a task for a lesson the following things must be considered: What will the students need English for? Will the task be relevant to their needs? There can also be great value getting to do tasks that are not directly relevant but are interesting and can generate lots of interaction. However, using tasks that are observably relevant to the learner can bring about greater levels of satisfaction. It is essential that the focus of the lesson does not become the pre-teaching in the pre-task stage. It must be taken into consideration that low-level English students can

have high-level opinions and thoughts too. Tasks don't have to be uninteresting just because they are aimed at a lower level. Task analysis is the process of learning about ordinary users by observing them in action to understand in detail how they perform their tasks and achieve their intended goals. It's important to perform a task analysis early in your process, in particular prior to design work. The overall purpose of task-based methodology is to create opportunities for language learning and skill-development through collaborative knowledge-building. The following principles can be used to guide the selection of options for designing lessons: ensure an appropriate level of task difficulty; establish clear goals for each task-based lesson; develop an appropriate orientation to performing the task in the students (Students need to be made aware of why they are being asked to perform tasks. They need to treat them seriously not just as 'fun'. In this respect post-task options may play a crucial role as they demonstrate to the students that tasks have a clear role to play in developing their L2 proficiency and their ability to monitor their own progress.); ensure that students adopt an active role in task-based lessons; encourage students to take risks; ensure that students are primarily focused on meaning when they perform a task; provide opportunities for focusing on form; require students to evaluate their performance and progress. These principles are intended as a general guide to the teaching of task-based lessons. A task-based lesson needs to engage and help to foster metacognitive awareness in the students.

References:

1. Ellis, R., H. Basturkmen and S. Loewen. Learner uptake in communicative ESL lessons. *Language Learning* v.51, 2001. pp.281-318.
2. Hedge T. *Teaching and Learning in the Language Classroom*. Oxford University Press: Oxford, 2000.
3. Willis, D. & J. Willis. *Doing Task-based Teaching*. Oxford Univeristy Press: Oxford, 2007.
4. Yuan, F. and R. Ellis. The effects of pre-task planning and on-line planning on fluency, complexity and accuracy in monologic L2 oral production. *Applied Linguistics* 24, 2013.

ЗНАЧЕННЯ ПОЗАКЛАСНОЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ РОЗВИТКУ АНГЛОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ УЧНІВ

Протопопова К. О.

магістрантка факультету іноземних мов

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

Шехавцова С. О.,

д. п. н., професор

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

Ключові слова: англomовне спілкування, позакласна виховна робота, іншомовна комунікативна компетентність

Keywords: English language communication, extracurricular educational work, foreign language communicative competence

В сучасних умовах розвитку та реформування загальної середньої освіти важливе місце посідає вивчення іноземних мов. Насамперед, англійської. Адже це мова офіційного міжнародного спілкування. Знання мови дозволяє отримати доступ до іноземних сайтів й друкованих видань, дає можливість опрацьовувати величезні обсяги англomовної інформації, відвідувати міжнародні конференції та тренінги, вести ділове листування, подорожувати та вільно почуватися в іншомовному оточенні. Володіння англійською мовою – вже не дивовижна навичка, а ключ до успіху та необхідність повноцінного сучасного життя.

На сьогоднішній день в умовах інтерактивного й неординарного підходу до навчання, вивчення іноземної мови можливе лише в рамках повноцінного навчально-виховного процесу, тобто в межах урочної роботи та поза-

класної виховної роботи.

Методику підготовки та проведення, форми позакласної роботи вивчали В. І. Лозова, В. М. Гриньова та інші; питання теорії та практики організації й удосконалення позакласної виховної роботи у школі – А. Н. Алексюк, М. В. Антропова, Н. І. Болдирев, А. Д. Бондар, Н. М. Грищенко, С. А. Смирнов, І. Б. Котова, С. А. Литвинова, Є. Н. Шиянов та інші.

Мета статті – обґрунтувати та розкрити науково-теоретичне значення позакласної виховної роботи з англійської мови для розвитку англomовного спілкування учнів.

Позакласна робота – це система неоднорідних за змістом, призначенням, методикою проведення та формуванням освітньо-виховних позакласних заходів, що виходять за межі обов'язкових навчальних програм [1, с. 112].

Позакласна робота є так само важливою для реалізації комунікативних цілей оволодіння англійською мовою, як і урок. Більше того, вона має і ряд своїх переваг перед уроком, як, наприклад, те, що під час позакласних занять учні стають більш розкутими у виконанні завдань, ніж на уроці, можуть ініціювати різноманітні творчі види робіт. Учні поводяться невимушено, емоційно, вдаються до своїх прийомів висловлювання думки. Ще однією перевагою, безперечно, є можливість набагато ширшого впровадження різних форм роботи і застосування повного спектру педагогічних технологій, які часом неможливо випробувати навіть на уроці [5, с. 83].

Позакласна робота своїми захоплюючими формами викликає певний емоційний настрій і вирішує такі завдання:

- є потужним двигуном мотивації навчання, розвиває і підтримує інтерес учнів до вивчення іноземної мови;
- значно полегшує досягнення цілей навчання (практичної, розвиваючої, освітньої, виховної), підвищує рівень практичних навичок мовленнєвої діяльності;
- значно розширює коло загальноосвітніх знань учнів, їх світобачення;
- сприяє розвитку творчих здібностей учнів, їх естетичного смаку, уваги, пам'яті та уваги;
- здійснює виховуючий вплив на учнів, формує самостійність, організованість, точність та акуратність у виконанні доручень і т.д. [1, с. 112].

Стратегічна мета сучасного навчан-

ня іноземної мови полягає у формуванні здатності учнів бути ефективними учасниками міжкультурної комунікації, що потребує забезпечення їх необхідним мінімумом соціокультурної інформації, яка потрібна для адекватного спілкування і взаєморозуміння на міжкультурному рівні, а також для виховання в учнів засобами цієї інформації таких особистісних рис, які дають змогу здійснювати безпосереднє та опосередковане спілкування з представниками інших культур.

Здатність взаємодіяти в ситуаціях міжкультурного спілкування передбачає знання мовленнєвого етикету народу – носія відповідної мови – і володіння культурою спілкування, прийнятою в сучасному цивілізованому світі [2, с. 68].

Найкращий спосіб опанувати мову – опинитися в тому мовному середовищі, в якому цією мовою розмовляють. Тому завдання педагога в сучасній школі створити такі умови, щоб позакласна робота з англійської мови становила собою це іншомовне середовище. Тобто перед педагогом стоїть завдання створити те «мікросупільство», в якому буде комфортно знаходитись учням й де вони зможуть цілком вільно та невимушено спілкуватися англійською мовою, розвиватись як особистість, а також удосконалювати свої навички говоріння. Тому важливим завданням учителів є створення реальних й уявлених ситуацій спілкування іноземною мовою, використовуючи для цього різні форми, методи й прийоми роботи, адже зацікавленість

учнів базується на розвитку пізнавального інтересу, який є одним із основних мотивів позакласної роботи.

Яскравим прикладом такого англомовного спілкування можуть слугувати гуртки іншомовного спілкування. Вони спрямовані на навчання учнів комунікативних стратегій, ознайомлення з моделями лінгвокомунікативної поведінки у Великій Британії та США і на цій основі – розвиток умінь англомовного спілкування у різних сферах і ситуаціях. На заняттях гуртка учні опановують комунікативний мінімум, засвоюють основні комунікативні функції в межах тем, визначених програмою. Найбільш ефективною формою проведення засідань гуртка іншомовного спілкування є комунікативна майстерня. Серія комунікативних майстерень дозволяє ознайомити учнів з лінгвістичним та соціокультурним компонентами спілкування, опрацювати їх у певних комунікативних ситуаціях та виконати творчі завдання з урахуванням набутих лінгвокомунікативних умінь [4, с. 206].

Мовні ситуації, створені в позакласній роботі, дають можливість формувати усне мовлення, близьке до реального мовного спілкування, бо позакласні завдання не сприймаються учнем як навчальні заняття. В умовах позакласної роботи англійська мова стає справжнім засобом спілкування, оскільки увага учня, спрямована головним чином на здійснення акту мовлення є уявною мовною ситуацією. Мовна діяльність тут мотивована і має безпосередню значущість для учня.

Крім того, сфера спілкування англійською мовою в позакласній роботі значно ширша. Отже, позакласна робота дає можливість забезпечити учнів ситуативно зумовленою й природно мотивованою мовною практикою, яка сприяє подальшому удосконаленню усного англійського мовлення учнів [3, с. 68].

Внаслідок цього відбувається формування ключових компетентностей учнів: соціальних, полікультурних, інформаційних, а також компетентностей продуктивної творчої діяльності.

Але найбільшої уваги заслуговують комунікативні компетентності, які передбачають уміння спілкуватися усно та письмово, рідною та іноземною мовами. Під час проведення позакласних заходів учням доводиться давати відповіді на запитання вікторин, обговорювати питання у пошуках правильної відповіді, виражати свою думку усно і письмово. Від уміння спілкуватися у командному змаганні часто залежить перемога [5, с. 83].

Таким чином, процес формування навичок говоріння в позакласній виховній роботі з англійської мови спрямований на розвиток готовності до спілкування, на використання іноземної мови як засобу спілкування. Головне те, що учням вдається подолати мовний бар'єр, відкинути страх та сором та почати вести активний діалог.

Основне значення позакласної виховної роботи з англійської мови полягає в тому, що учні мають змогу вдосконалити набуті та здобути додаткові знання з англійської мови, що зна-

чно сприяє розвитку англомовного спілкування. А також реалізується ще одна важлива мета учасників комунікації – обмін інформацією.

Позакласна виховна робота з англійської мови є важливим фактором для зростання загальної культури мови учнів. Ця робота в її різноманітних формах збуджує інтерес учнів до опанування мови, дає змогу педагогу поглибити та розширити знання, уміння та навички учнів, набуті на уроках

Слід пам'ятати, що формування та розвиток англомовної компетентності (спілкування) учнів є складовою комплексного навчально-виховного процесу. Так як участь у позакласній роботі є цілком добровільною, то вчителям слід її організувати так, щоб в учнів було палке бажання брати участь. Адже активна участь у позакласній виховній роботі дозволяє підвищити мотивацію учнів до навчання, розвинути їхні творчі вміння та самостійність, посилити їхню індивідуальну та колективну відповідальність. Позакласна виховна робота з англійської мови є засобом активізації англомовного спілкування, який дозволяє учням розширити загальний кругозір, навчитись об'єктивно оцінювати культурні феномени своєї країни й країни, мова якої вивчається, шляхом міжкультурних порівнянь, а також сприяє свідомому засвоєнню матеріалу, забезпечує

підвищення пізнавальної активності, сприяє створенню позитивної мотивації, дає стимул до самостійної роботи над мовою, розвиває мислення й мовну здогадку, здатність порівнювати й зіставляти, сприяє морально-етичному вихованню учнів, усвідомленню цінності предмета «англійська мова».

Отже, людина, яка володіє англійською мовою, – різнобічно розвинена особистість, яка впевнена у спілкуванні з людьми.

Література:

1. Горобченко Н.В. Організація позакласної роботи як одна з умов успішного оволодіння іноземною мовою / Наталія Володимирівна Горобченко. Збірник наукових праць «Педагогічні науки» (LXXIV). – 2016. – С. 110-114.
2. Кузнецова Г. Модель поглибленого вивчення іноземних мов у гімназії / Галина Кузнецова // Рідна школа. – 2012. – № 3. – С. 68-70.
3. Молоді фахівці – майбутнє науки: 36 статей. Випуск 4. – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2013. – 300 с.
4. Сіваєва Н. П., Темченко Л. В. Використання інноваційних технологій у груповій позакласній роботі з іноземної мови у ЗНЗ / Н.П. Сіваєва, Л.В. Темченко. ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка (24). – 2005. – С. 206-207.
5. Сучасні підходи до навчання іноземної мови: шляхи інтеграції школи та ВНЗ. Матеріали III Міжнародної конференції. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 196 с.

УДК 378.015.31:172.15

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ВИХОВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ УЧНІВ

К. Є. Дроздова

м. Вінниця, Україна

K. E. Drozdova,

Vinniza, Ukraine

katrin4136@gmail.com

Abstract. *The article describes the concept of «innovation», «innovative activity»; the importance of using innovative technologies in the process of forming the readiness of future teachers of musical art for the upbringing of national students' self-consciousness is considered.*

To this end, innovative methods, techniques, forms of work with future teachers of musical art are offered. Knowledge of the methods and methods employed will contribute to the formation of the readiness of future teachers of musical art for the education of students' national consciousness. Perspectives of further searches on this problem are outlined.

Ключові слова: інновація; інноваційна діяльність; інноваційні технології; готовність майбутніх учителів музичного мистецтва; національна самосвідомість; інноваційні методи, прийоми, форми навчання; комп'ютерні технології, мультимедійна презентація.

The article *describes the concept of «innovation», «innovative activity»; the importance and exclusion of innovative technologies in the process of forming the readiness of future teachers of musical art for the education of students' national consciousness are considered.*

Innovative methods, techniques, image of work with future teachers of musical art are offered. The title of these methods and wards will effectively influence the formation of the future readership of the musical art teachers to the education of students' national consciousness. Outline prospect for further research on this problem.

Key words: innovation; innovative activity; innovative technologies; readiness of future teachers of musical art; national identity; innovative methods, receptions, forms of training; computer technologies, multimedia presentation.

Постановка проблеми. Інтеграція України в європейський та світовий освітній простори ставить перед педагогічною наукою і системою освіти за-

вдання розширення ролі наукової діяльності у вищій школі, пошуку ефективних підходів до якісної підготовки наукових кадрів, навчання фахівців,

здатних свідомо орієнтуватися в інформаційному та науковому просторі.

Ефективність підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до виховання національної самосвідомості учнів потребує використання нових методик навчання та впровадження сучасних технологій. Перед учителями музичного мистецтва постає проблема освоєння та використання в своїй роботі інноваційних технологій. Зважаючи, що інновації в освіті можуть охоплювати широке коло створення, запровадження та поширення в освітній практиці нових ідей, засобів, педагогічних та управлінських технологій, у результаті яких підвищуються показники (рівні) досягнень структурних компонентів освіти, відбувається перехід системи до якісного іншого стану [4, с. 161].

Аналіз попередніх досліджень і публікацій свідчить про те, що проблема формування готовності майбутніх учителів до різних видів педагогічної діяльності є об'єктом наукового інтересу багатьох науковців. Останнім часом, велику кількість досліджень, що розкривають проблеми професійної підготовки майбутніх учителів (К. Дурай-Новакова, А. Ліненко, В. Сластьонін, В. Шахов); становлення і розвиток готовності студентів до певного виду педагогічної діяльності (І. Біда, О. Демченко, Л. Мороз, М. Назаренко); формування готовності, спрямованої на особистісне і професійне удосконалення майбутніх педагогів (Л. Кондрашова, Т. Шестакова), готовності до інноваційної професійної діяльності (І. Гавриш, Л. Шевченко), та ін.

Питання використання інноваційних технологій розглядали такі науковці, як Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія; у системі музично-педагогічної освіти О.П. Щолокова, О.П. Рудницька, О.М. Отич, О. С. Падалки, А. Ф. Ліненко, Т.О. Бодрова, О.М. Бордюк, О.М. Олексюк та ін.

У психолого-педагогічних і методичних напрацюваннях О. Базелюка, О. Бороздіна, Л. Масол, О. Тарачевої, О. Чайковської підкреслено важливість використання мультимедійних технологій на уроках музичного мистецтва.

Проблема використання інноваційних технологій у процесі формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до виховання національної самосвідомості учнів, з огляду на сучасний розвиток інформаційно-комунікативних технологій, потребує більш глибоких та ґрунтовних досліджень.

Мета дослідження – окреслити основні методи, форми інноваційних технологій дослідження, можливостей підвищення ефективності формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до виховання національної самосвідомості учнів через використання інноваційних інформаційно-комунікативних технологій.

Виклад основного матеріалу. Українські заклади загальної середньої освіти вимагають, щоб педагоги мали високий рівень професійної підготовки, були спроможні до творчого розвитку, прагнули до постійного всебічного самовдосконалення. Сучасні вимоги до розвитку освіти в нашій державі спонукають учителя проявляти

ініціативність, креативність, прагнення до професійного самовдосконалення. І саме тому інноваційна педагогічна діяльність викладачів вищих педагогічних закладів освіти сприятиме формуванню готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до виховання національної самосвідомості учнів.

Разом з тим, створення системи відкритої освіти, яка забезпечить майбутнім учителям музичного мистецтва доступ до освітніх ресурсів – це один із ефективних засобів, що сприятиме вирішенню цього завдання та підвищенню якості освіти. Сьогодні, у вищих навчальних закладах досить активно почали використовувати інформаційно-комунікаційні технології. Їх використання сприяє всебічному творчому розвитку особистості і відіграє важливу роль для створення нового освітньо-виховного середовища у процесі формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до виховання національної самосвідомості учнів.

Інновації в освіті – природна та необхідна умова розвитку, оскільки зміни відбуваються постійно, їх необхідно враховувати. Інновації покликані зберегти отримані знання, але водночас закликають відмовитись від застарілих форм роботи.

Як зазначає І. Роберт [6, с. 25], реалізація можливостей сучасних технологій інформаційного впливу в освітньому процесі розширює спектр видів навчальної діяльності, дозволяє удосконалювати існуючі організаційні

форми і методи навчання та сприяє виникненню його нових технологій.

Використання сучасних ІКТ у процесі формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до виховання національної самосвідомості учнів виконує такі завдання:

- розвиває творчий потенціал майбутніх учителів музичного мистецтва, їхніх комунікативних здібностей та умінь;
- сприяє підвищенню мотивації до виховання національної самосвідомості учнів;
- розширює зміст навчання, легке сприймання необхідного музичного матеріалу.

Необхідно зазначити важливий вплив музичного мистецтва на формування високих духовних цінностей, моральності, патріотичних почуттів, національної самосвідомості, любові та пошани до рідної Батьківщини, шанобливого ставлення до надбань українського народу.

Важливими передумовами ефективного функціонування інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі, на думку Н. Морзе [5, с. 200] є:

- володіння особистісно-орієнтованою методикою навчання;
- спільне бачення процесу інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій у викладачів різних предметів за умови сприяння і підтримки керівництва системою освіти;
- наявності певного досвіду у викладачів в галузі використання освітніх інформаційно-комунікаційних технологій;

– сприяння професійному удосконаленню професорсько-викладацького складу у галузі інформаційно-комунікаційних технологій;

– знання освітніх стандартів і наявності ресурсів для навчальних курсів;

– доступу до сучасних інформаційних технологій, зокрема до програмного забезпечення.

З метою ефективного виховання національної самосвідомості учнів, майбутні учителі музичного мистецтва можуть використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології, зокрема, в наступних формах:

- використання мережі Інтернет необхідне для відбору та систематизації необхідного музичного матеріалу, зокрема пошуку найкращих зразків музичної культури України, вивчення українських народних пісень, ознайомлення з творчою спадщиною вітчизняних композиторів;

- сучасні ІКТ допомагають вчителю організувати роботу на уроках музичного мистецтва;

- у процесі денної та заочної форми навчання інноваційні технології є важливими в упануванні необхідного навчального матеріалу.

У процесі формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до виховання національної самосвідомості учнів використовуються різноманітні інноваційні технології, які розширюють можливості майбутніх учителів музичного мистецтва. Ефективними сучасними ІКТ є: використання мережі Інтернет (різноманітні сервіси, такі як електронна пошта,

телекомунікації), комп'ютерні технології, мультимедія.

Мультимедія (у перекладі – багатоваріантне середовище) є новою інформаційною технологією, тобто сукупністю прийомів, методів, обробки, зберігання та передавання аудіовізуальної інформації. Це надає змогу поєднати в одному програмному продукті текст, графіку, аудіо – і відеоінформацію, анімацію та 3D-графіку [32, с. 52].

Мультимедійні засоби навчання необхідно використовувати на лекційних, лабораторних та практичних заняттях, це підвищить рівень сприйняття навчального матеріалу студентами та сприятиме формуванню готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до виховання національної самосвідомості учнів.

Сучасні інформаційно-комунікаційні технології на уроках музичного мистецтва дають можливість майбутнім учителям по-новому використовувати текстову, звукову та відеоінформацію. Гармонійне поєднання ІКТ з музичним мистецтвом є результатом створення нового інтегрованого уроку. Так, поєднання музичного мистецтва з живописом, поезією, декоративно-ужитковим мистецтвом у навчально-виховному процесі сприяє вихованню національної самосвідомості підростаючого покоління.

Варто зазначити, що поєднання різноманітної інформації на уроках музичного мистецтва забезпечує виховання національної самосвідомості, зокрема патріотичних почуттів підростаючого покоління, стимулює інтерес до вивчен-

ня української національної культури, музичної спадщини вітчизняних класиків, української народної пісні, демонструє взаємозв'язок національного мистецтва з життям українського народу.

Мультимедійні презентації – це один з найбільш ефективних засобів, що дозволяє поєднати текстову, звукову та відеоінформацію. За допомогою комп'ютерної програми MS Power Point ми маємо можливість створювати різноманітні цікаві та наочні матеріали для уроку. При застосуванні мультимедійних презентацій в процесі формування готовності майбутніх учителів музичного мистецтва до виховання національної самосвідомості учнів ми вважаємо за доцільне поділяти всю представлену інформацію на два основних види: звуковий ряд та відеоряд. В якості звукового ряду, враховуючи специфіку професійної підготовки учителів музичного мистецтва, можуть використовуватись музичні твори та їх фрагменти. Всі можливі супроводжуючі музичні твори, відеоінформацію ми пропонуємо поділяти на два основні види – інформаційну та емоційну.

До інформаційного відеоряду, що супроводжує музичний твір можна віднести ту відеоінформацію, яка може відноситись лише до певного музичного твору і ні до якого іншого. Зокрема, це – партитури твору, відеозаписи виконання певного твору тощо. Використання інформаційного відео-ряду здатне сприяти більш ефективному вихованню національної самосвідомості учнів. Наприклад, перед вивченням української народної пісні слід ознайо-

митись з відеозаписами виконання цього твору різними виконавцями.

До емоційного відеоряду відносяться фото чи відео зображення, які можуть використовуватись для відео супроводу творів українських та вітчизняних класиків. Це можуть бути співзвучні музичному твору зображення природи, народних традицій, державних символів та інших маркерів національного самоусвідомлення. Такий відеоряд ефективно виконує головне завдання – виховання національної самосвідомості учнів.

Отже, мультимедіа – це корисна та інформаційно насичена педагогічна технологія. Вона сприяє поєднанню великих обсягів різноманітної інформації, відповідаючи завданням уроку.

Ще одним ефективним засобом виховання національної самосвідомості учнів на уроках музичного мистецтва завдяки використанню сучасних інноваційних технологій є організація моніторингу. Впровадження моніторингу на базі сучасних інформативно-комунікативних технологій дає можливість майбутнім учителям музичного мистецтва контролювати рівень набутих необхідних знань, умінь та навичок учнів, рівень їх національної самосвідомості. Головними елементами моніторингу, згідно класифікації, запропонованої Л. П. Василевською-Скупою та Н. Є. Кравцовою, є наступні:

- академічна активність;
- рубіжний контроль;
- результати практичних завдань (індивідуальні завдання, курсові, дипломні роботи, тести);
- підсумковий контроль [1, с. 161].

Отже, використання сучасних інноваційних технологій є одним із сучасних засобів розвитку особистості та дозволяє більш ефективно формувати готовність майбутніх учителів музичного мистецтва до виховання національної самосвідомості учнів у закладах загальної середньої освіти. А відповідно до твердження науковця М. Павлюченкової, використовуючи всі види технологій, можливо успішно формувати соціокультурну – глибинну основу нації, держави, розповсюджувати та запроваджувати власні духовні та моральні цінності, культуру, мову [3, с. 55].

Висновки. Отже, інформаційні технології в музично-педагогічній освіті відкривають нові горизонти, нові можливості для усвідомленого сприйняття студентами навчальних дисциплін, які сприятимуть формуванню їхньої готовності до виховання підростаючого покоління. Адже саме вчитель музичного мистецтва має залучати школярів до кращих зразків національного музичного мистецтва і на цій основі виховувати кращі людські якості: духовність, моральність, людяність та високий рівень національної самосвідомості.

Список використаних джерел

1. Василевська-Скупа Л. П. Упровадження інноваційних технологій у

систему вокально-хорової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва / Л. П. Василевська-Скупа, Н. Є. Кравцова // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // Зб. наук. пр. – Випуск 45 / редкол. – Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2016. – 367 с.

2. Гуревич Р. С. Інноваційні технології навчання в умовах інформаційної освіти / Р.С. Гуревич, М.Ю. Кадемія, М.М. Козяр; за ред. Член – кор. НАПН України Гуревича Р.С., – Львів: ЛДУБЖД. – 2015. – 396с.

3. Гуревич Р.С. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті майбутніх фахівців / Р.С. Гуревич, М.Ю. Кадемія, М.М. Козяр; за ред. Член – кор. НАПН України Гуревича Р.С., – Львів: ЛДУБЖД. – 2015. – 380с.

4. Енциклопедія освіти Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

5. Морзе Н. В. Методика навчання інформатики. Частина 2. Методика навчання інформаційних технологій: навч. посіб.: У 3 ч. – К.: Навчальна книга, 2004. – 287 с/

6. Роберт И. В. Направления научных исследований в области реформирования образования в связи с использованием информационных и телекоммуникационных технологий // Информатизация непрерывного образования: материалы VII Междунар. конф. – М.: МИФИ, 1997. – С. 21–27.

НІМЕЦЬКИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ

Колесник М.Ю.

викладач,

Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ

Ключові слова: реформування освіти, конкурентоспроможність, модернізація, професійна підготовка, фахівці.

Key words: education reformation, competitiveness, modernization, professional training, specialists.

Динамічне оновлення різних сфер суспільного життя вимагає від людини здатності оперативно і мобільно реагувати на ці постійні й неперервні зміни. Намагаючись встигнути за ними, вона має, перш за все, постійно відстежувати динаміку цих змін, а по-друге, прагнути не просто адаптуватися до них, а хоча б на крок їх випереджувати. Особливо це стосується професіоналів, які хочуть зберегти і розвинути свій високий фаховий рівень і конкурентоспроможність на сучасному ринку праці. Для того, щоб утриматися на професійній вершині, вони мають безперервно розвиватися і самовдосконалюватися упродовж усього професійного життя, черпаючи необхідні знання з різних джерел. Це зумовило зміну освітньої парадигми індустріального суспільства «Освіта на все життя» на нову парадигму «Освіта упродовж життя» (lifelong learning – LLL) й спричинило стрімкий розвиток освіти дорослих, що конституюється у єдності формальної, неформальної та

інформальної складових із переважанням двох останніх [4,30].

За визначенням Комісії Європейських країн у 2006 році (Брюссель), освітою дорослих можна вважати всі форми навчання, до яких залучені дорослі після того, як вони вийшли з освітньо-підготовчої системи.

Мета статті – проаналізувати тенденції розвитку освіти дорослих у Німеччині на початку ХХІ ст.

Освіта дорослих (освіта впродовж життя) – це цілеспрямований процес розвитку і виховання особистості шляхом реалізації освітніх програм та послуг, здійснення освітньо-інформаційної діяльності в межах та поза межами загальної середньої, професійно-технічної, вищої та післядипломної освіти [1].

Система освіти дорослих – це сукупність закладів і установ формальної (загальноосвітні та професійні навчальні заклади) та неформальної освіти дорослих (учнівство на робочому місці, різноманітні курси для здобуття нової спеці-

альності і задоволення пізнавальних, соціальних потреб), наукових, науково-методичних, методичних установ, науково-виробничих підприємств, інформаційних служб, інших юридичних та фізичних осіб, які мають право на надання освітніх послуг, а також державних і місцевих органів управління освітою та самоврядування [3].

Метою діяльності системи освіти дорослих є реалізація права особи на освіту впродовж життя, залучення її до професійного та громадського життя шляхом надання необхідного для цього рівня грамотності. Провідними типами освіти дорослих є:

а) загальна (здобуття загальної грамотності);

б) професійна (набуття нових професійних компетенцій або їх підвищення);

в) корективна (вивчення державної мови, набуття навичок цивільного спілкування тощо).

До основних *завдань* системи освіти дорослих відносять: задоволення потреб особистості в інтелектуальному, культурному і духовному розвитку через отримання неперервної освіти; формування в осіб, які навчаються, громадянської позиції, здатності до праці й життя в умовах сучасної цивілізації, її демократичного розвитку; збереження та примноження моральних, культурних, наукових цінностей суспільства; поширення знань серед населення; підвищення його культурного та освітнього рівня [3].

Формами здійснення освіти дорослих є:

- очна (стаціонарна) – з відривом від виробництва на певний термін навчання за освітньою або освітньо-професійною програмою;

- вечірня (змінна) – без відриву від виробництва на термін навчання за освітньою або освітньо-професійною програмою з відвідуванням занять упродовж навчання у вільний від роботи час;

- заочна – без відриву від виробництва на термін навчання за освітньою або освітньо-професійною програмою з відвідуванням занять протягом навчання, під час настановчих та заліково-екзаменаційних сесій;

- екстернатна – передбачає самостійне вивчення навчальних дисциплін освітньої або професійно-освітньої програми, складання підсумкових контрольних заліків у навчальному закладі. Є особливою формою навчання без відриву від виробництва;

- дистанційна передбачає вивчення навчальних дисциплін освітньої або професійно-освітньої програми за допомогою комп'ютерних та телекомунікаційних технологій, складання підсумкових контрольних заліків у навчальному закладі. Належить до особливих форм навчання без відриву від виробництва;

- педагогічний патронаж – навчання осіб з особливими соціальними погребами;

- самоосвіта – неформальна освіта через засвоєння освітніх програм при мінімальній організації освітнього процесу або без керівництва цим процесом з боку педагогічних працівників;

• комбінована – передбачає інтеграцію різних форм або їх окремих елементів [3].

Яскравим прикладом країни з високим рівнем розвитку післядипломної освіти є Німеччина. Так, Законом Нижньої Саксонії про освіту дорослих визначено, що освіта для дорослих – самостійна, рівноправна частина народної освіти. Вона охоплює загальну, політичну, культурну та професійну освіту. Її завданням є консультації з питань освіти, а також проведення заходів для зміцнення особистості, організації переходу від загальної до професійної освіти і продовження або відновлення організованого навчання.

За цим Законом зміст освіти для дорослих визначають потреби дорослих у самовдосконаленні. Освіта для дорослих має надавати всім людям можливість опанувати потрібні знання, навички й уміння для вільного розкриття особистості та активної участі у суспільному житті, незалежно від сімейного стану й віку, освіти, соціального і професійного стану, політичної або світоглядної орієнтації, національності. Законом визначено основні принципи державного сприяння, обґрунтовано право на фінансову допомогу, розподіл і застосування фінансової допомоги, освітні заходи, що підлягають обліку, гарантії якості, атестація тощо.

У навчальних закладах Німеччини протягом останніх років помітно зростає кількість різних курсів і семінарів: організовано безліч установ і організацій, що відають підвищенням загаль-

ноосвітнього і професійного рівня населення. До них належать: народні університети; навчальні центри підприємств або підприємства у співробітництві з навчальними центрами; приватні інститути або інші комерційні навчальні заклади; церква, що приділяє значну увагу формуванню особистості; вищі навчальні заклади і наукові товариства: палати (промислові, торговельні, сільськогосподарські, палата ремісників), а також спілки підприємців і навчальні заклади підприємств; профспілки; благодійні організації; федеральний і земельний центри політичної освіти, а також фонди політичних партій; школи в межах «другого шляху здобуття освіти»: бібліотеки, музеї, незалежні групи, книгарні та інші установи [1].

Народні університети були створені в кінці XIX століття за скандинавським зразком і дають як практичні, так і теоретичні знання. У ФРН нараховуються майже 1030 народних університетів з великою кількістю філій, їх фундаторами переважно є общини, райони або зареєстровані товариства. Землі виділяють їм грошові дотації. Народні університети – позапартійні, неконфесійні заклади. Більшість з них – це вечірні народні університети, які доповнюють народні університети-інтернати, де пропонуються більш тривалі курси.

Професійна освіта і підвищення кваліфікації. У цій галузі відчутне помітне зростання. На підвищення кваліфікації своїх працівників економічні структури щорічно витрачають багато

мільйонів євро. Існує 11 міжрегіональних навчальних закладів економіки і 30 інститутів підвищення кваліфікації. Багато великих фірм організують додатково власні курси для своїх працівників, їхні учасники або підвищують свою кваліфікацію, закріплюють професійні навички, або оволодівають новою професією в межах перекваліфікації. Бажання до перекваліфікації постійно зростає, особливо в застосуванні комп'ютерної техніки. Курси перекваліфікації тривають звичайно два роки, причому теорія чергується з практичними заняттями.

Різноманітною є також профспілкова програма щодо підвищення кваліфікації. Народні університети і Об'єднання німецьких профспілок співпрацюють у Товаристві «Праця життя». Тут робітники і службовці можуть відвідувати курси економічної і соціальної політики, статусу підприємств, страхового і трудового права тощо. Члени рад підприємств і рад персоналу мають можливість навчатися у спеціальних академіях.

У сфері підвищення рівня освіти активними є і церкви. У своїх 15 академіях євангелістська церква організовує конференції з актуальних питань. Особливу увагу в своїй роботі католицька церква приділяє питанням сім'ї і шлюбу, темам теології та культури. Політичні партії та фонди, близькі

до них, також вважають одним із своїх завдань підвищення рівня освіти. Свій внесок у підвищення рівня освіти роблять також приватні заочні інститути. Вони пропонують більше 1000 курсів.

Меморандум з неперервної освіти Європейського Союзу, який відбувся в Лісабоні став значною подією у визначенні політики і практики Європейського Союзу. Його висновки підтверджують, що Європа вже ввійшла в «епоху знань» зі всіма відповідними наслідками – економічними й соціальними. Відповідно швидко змінюються звичні моделі *освіти*, роботи і самого життя. Висновки Лісабонського саміту підтверджують, що успішний перехід до економіки і суспільства, заснований на знаннях, повинен супроводжуватися процесом неперервної освіти – навчання довжиною в життя.

Отже, в Україні ще не має законів про післядипломну освіту та освіту дорослих, тому потрібно їх розробити і прийняти найближчим часом. У цьому зв'язку заслуговує на увагу позитивний досвід країн, де успішно функціонує законодавство у даній сфері, зокрема Німеччини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васюк О. В. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник/ О. В. Васюк. – [3-е вид.]- К.: 2013. -360 с.
2. Вульфсон Б.Л. Сравнительная педагогика/ Б.Л. Вульфсон, З. А. Малькова. – М.: Изд-во «Ин-т практ. психологии»; Воронеж: НПО «МОДЭК», 1996. – 256 с.
3. Галус О. М. Порівняльна педагогіка: навчальний посібник/ О.М. Галус, Л.М. Шапошнікова. – К.: Вища шк., 2006. -215 с.
4. Освіта дорослих у перспективі змін: інновації, технології, прогнози: колективна монографія /За ред. А. Василюк, А. Стоговського. – Ніжин:
5. Видавець ПП Лисенко М.М., 2017. – 248 с.

ПРОЦЕСИ ВИВЧЕННЯ ТА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В НЕМОВНИХ ВУЗАХ

Півень О.Б.

викладач кафедри іноземної філології і перекладу, Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Ключові слова: оволодіння мовою, розуміння мови, лінгвістичне оточення, розвиток мовлення, вивчення мови.

Key words: Mastering a language, learning a language, language comprehension, linguistic units.

Терміни “оволодіння мовою” та “вивчення мови” часто вживаються у різних значеннях. Багато людей вживають їх як взаємозамінні. Інші вживають один із термінів у загальному значенні, а другий використовується у більш вузькому смислі. Таким чином “оволодіння мовою” може використовуватись як загальний або спеціальний термін:

А) для визначення мовлення неносіїв мови у світлі сучасних теорій універсальної граматики. Ця робота майже завжди є відгалудженням психолінгвістичних теорій і мало в чому пов'язана з практичними питаннями, особливо коли граMATика розглядається як значно віддалена від доступності її усвідомлення.

Б) для визначення природних знань і здатності використовувати нерідну мову, що є результатом прямої експозиції тексту або прямої участі в комунікативних актах/подіях.

“Вивчення мови” може використовуватись як загальний термін або зводиться до процесу, в якому досягнення

мовленнєвих умінь є результатом спланованої діяльності, особливо під час формального вивчення в умовах навчального закладу.

Не існує консенсусу відносно того, як учні навчаються. Деякі вчені вважають, що людських здібностей до опрацювання інформації цілком вистачає для того, щоб людина сприймала достатньо зрозуміле для нього \неї мовлення у процесі оволодіння мовою і була здатна використовувати її як для розуміння, так і для продукції. Вони вважають, що процес “оволодіння” недоступний для спостереження або інтуїтивного пізнання, і це не може полегшуватись свідомою діяльністю за допомогою методів чи то викладання, чи то учіння. Для них найважливішим, що може зробити викладач, є створення якомога багатшого лінгвістичного оточення, у якому вивчення відбуватиметься без формального викладання.

Інші вчені вважають, що крім забезпечення зрозумілого сприйняття, необхідна участь у комунікативній інтеракції, а

також адекватні умови для розвитку мовлення. З протилежного боку, інші вважають, що студенти, які вивчили необхідні граматичні правила і словник, будуть здатні розуміти й використовувати мовлення у світлі їх попереднього досвіду та загального змісту без потреби у вправлянні. Між цими двома протилежними крайнощами більшість “основного потоку” викладачів, учнів та їх допоміжних засобів будуть слідувати більш еклектичним практичним напрямом, визнаючи, що учні не обов’язково навчаються того, чого їх навчають викладачі, і що їм потрібна контекстулізована і зрозуміла мова на стадії сприйняття, так само як і можливості використовувати мову інтерактивно. Проте таке вивчення полегшується, особливо у штучних аудиторних умовах, комбінацією свідомого навчання і достатньою практикою скорочення або вилучення свідомої уваги завдяки фізичним навичкам нижчого рівня говоріння і письма, так само як і морфологічної й синтаксичної правильності, вивільняючи таким чином мозок для комунікативних стратегій вищого рівня. Дехто вважає, що цієї мети можна краще досягти шляхом вправляння а не вивчення.

Звичайно, існує значна відмінність між студентами різного освітнього рівня. Так само існують відмінності між викладачами, укладачами планів\ програм і т.д. в аспекті балансу елементів, запроваджених у курсах навчання, залежно від переваги, яку вони віддають продукції чи рецепції, правильності і т.д.

Ті, хто мають відношення до іспитів та кваліфікаційних екзаменів, змушені будуть розглянути, які з навчальних параметрів є релевантними для відповідних кваліфікаційних іспитів, і який рівень потрібний для володіння мовою. Їм доведеться приймати конкретні рішення про те, які окремі завдання та види діяльності включати, які теми пропонувати, які вирази, ідіоматичні звороти та лексичні одиниці повинні впізнавати або пригадувати здобувачі, які соціокультурні знання та вміння слід перевіряти тощо. Вони можуть не мати потреби розглядати процеси, завдяки яким володіння мовою, що тестується, було вивчене чи набуте. Винятком є лише те, наскільки їх власні процедури ткстування можуть позитивно або негативно впливати на вивчення мови.

Автори підручників та укладачі курсів не зобов’язані, але можуть формулювати свої цілі у світлі завдань, для виконання яких вони хотіли б підготувати студентів, або ж компетенцій чи стратегій, які їм потрібно формувати. Вони повинні приймати конкретні, детальні рішення про відбір та послідовність текстів, видів діяльності, словника і граматики, які необхідно представити студенту. Від них очікується надання детальних інструкцій для організації аудиторних занять та\або індивідуальних завдань і видів роботи, які будуть виконуватись студентами на основі представленого матеріалу. Їх продукція значною мірою впливає на процеси вивчення та викладання і повинна неухильно базуватись на певних

принципах (які рідко встановлюються і часто є безконтрольними, навіть неусвідомленими) природного функціонування навчального процесу.

Вчителі повинні слідувати певним офіційним напрямам, використовувати підручники та допоміжні матеріали, розробляти проводити тести, готувати студентів до кваліфікованих іспитів. Вони повинні розробляти детальні плани що до видів роботи в аудиторії, які можуть бути підготовлені ними заздалегідь, проте відповідно змінювати їх залежно від відповідей студента. Від них очікується управління діяльністю студентів та знаходження шляхів виявлення, аналізу і подолання їх навчальних проблем, так само як і розвиток їх індивідуальних навчальних умінь.

Студенти, звичайно, є особами, які найтісніше пов'язані з оволодінням мовою та навчальними процесами. Саме їм потрібно формувати компетенції стратегії і виконувати завдання, види роботи і процеси, необхідні для ефективної участі в актах комунікації. Про-

те відносно небагато з них навчаються дійсно активно, виявляючи ініціативу у плануванні, побудові та виконанні їх власної навчальної діяльності. Більшість навчається пасивно, слідує інструкціям та виконуючи види роботи, приписані їм викладачами і підручниками. Проте, як тільки викладання припиняється, подальше навчання має бути автономним. Автономне навчання можна забезпечити, якщо "навчання вчитися" буде розглядатися, як інтегральний складник вивчення мови, таким чином, щоб учні глибоко усвідомлювали способи учіння, напрями, відкриті для них, та напрями, найпринятніші для них.

Література

1. Rainer E. Wicke: Vom Text zum Projekt, Berlin 1997
2. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання, Ленвіт, 2003
3. Китайгородская Г. А. Методические основы интенсивного обучения иностранным языкам. – М.: Изд-во Моск. университета, 1986

СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ ОБРАЗОВАНИЯ ДЕТЕЙ С ОГРАНИЧЕННЫМИ ВОЗМОЖНОСТЯМИ ЗДОРОВЬЯ

Аввакумова И.А.

доцент по кафедре высшей математики и методики обучения математике
кандидат педагогических наук
ФГБОУ ВО «Уральский государственный педагогический университет»

Ключевые слова: дети с ограниченными возможностями здоровья, образовательная интеграция, федеральные государственные образовательные стандарты, инклюзивное образование.

Key words: children with disabilities, educational integration, federal state educational standards, inclusive education.

Современная государственная политика в области образования предусматривает закрепление возможности реализации права детей с ограниченными возможностями здоровья (ОВЗ) на получение качественного общего и профессионального образования, что является важным условием успешной социализации и самореализации этой категории детей в различных видах профессиональной и социальной деятельности.

В последнее время Правительством РФ был разработан ряд документов, содержание которых доказало стремление государства выработать новый взгляд на положение наиболее уязвимой категории населения – детей с ОВЗ, обладающих специфическими потребностями и интересами, удовлетворение которых должно осуществляться в приоритетном порядке. Эти документы повлекли следующие серьезные изменения в существующей системе специального образования

[4;5;6]:

- *изменение парадигмы специального образования* (отказ от медицинского подхода в пользу психолого-педагогического) – к детям с ОВЗ следует относиться не как к больным (пациентам), а как к личностям, имеющим равные права с обычными детьми;
- *изменение концептуальных основ специального образования* – необходимо по-новому решать вопросы социализации детей с ОВЗ. Это затрагивает проблему интеграции и инклюзивного образования таких детей, вопросы возможности выбора родителями формы обучения, типа и вида образовательного учреждения для своего ребенка.

В настоящее время в России существует две модели образовательной интеграции: интернальная и экстернальная. Интернальная интеграция – это интеграция внутри системы специального обучения, а экстернальная предполагает взаимодействие специ-

ального и массового обучения [2].

Выделенные типы интеграции являются переходными от дифференцированного обучения детей в специальных учреждениях к интегрированному обучению детей с ОВЗ в общеобразовательных школах.

Дети с легкими отклонениями могут находиться на интегрированном обучении с начальной школы. Для детей с более серьезными нарушениями развития (слабослышащих, слабовидящих, имеющих легкую форму церебрального паралича и др.), целесообразно начинать интеграцию в массовую школу после начального обучения, но при наличии хорошо налаженного психолого-педагогического сопровождения в школе. Для детей с тяжелыми формами патологии в развитии, например с умеренной и тяжелой умственной отсталостью, сложными комплексными нарушениями, преобладающей остается интернальная (внутри системы специального образования) форма интеграции.

Признание государством ценности социальной и образовательной интеграции детей с ОВЗ обуславливает необходимость создания для них адекватного образовательного процесса в общеобразовательном учреждении, которому отводится центральное место в обеспечении «инклюзивного» (включенного) образования.

Инклюзивное образование [6] – это обеспечение равного доступа к образованию для всех обучающихся с учетом разнообразия особых образовательных потребностей и индивиду-

альных возможностей.

Одним из перспективных видов общеобразовательных учреждений, реализующих интегрированное обучение детей, должно стать учреждение комбинированного типа. Именно в таких учреждениях есть возможность создавать обычные, специальные, и смешанные группы детей, что позволяет осуществлять все формы интеграции, подбирая каждому ребенку необходимую квалифицированную специальную педагогическую помощь, налаживать взаимодействие педагогов общеобразовательных школ со специалистами дефектологами. Успешность функционирования такого учреждения возможна только при реализации специального Федерального государственного образовательного стандарта для детей с ОВЗ, который следует рассматриваться как важную составляющую часть Федеральных государственных стандартов общего образования.

Стандарты общего образования нового поколения предоставляют благоприятные условия для перехода к совместному обучению здоровых, нормально развивающихся детей и детей с ОВЗ. В Образовательных стандартах учитываются как общие для всех нормально развивающихся детей, так и особые образовательные потребности для детей с ОВЗ, а также единство образовательного пространства РФ в условиях многообразия образовательных систем и видов учреждений [3].

Коррекционная работа в образовательном учреждении должна осуществляться комплексно и охватывать все

составляющие педагогического процесса: целевой, содержательный, деятельностный, результативный и определяться как система специального обучения и воспитания детей с ОВЗ.

Диапазон различий в развитии детей с ОВЗ чрезвычайно велик: от ребенка, способного при специальной поддержке на равных обучаться вместе с нормально развивающимися сверстниками до детей, нуждающихся в адаптированной к их возможностям индивидуальной образовательной программе.

Таким образом, в связи с тенденцией развития инклюзивного образования в общеобразовательной школе сочетается усиление неоднородности состава обучающихся по уровню их умственного, речевого и психического развития. Это влечет за собой новые требования к профессиональной подготовке учителей предметников. Одним из таких требований является компетентность учителя в содержании образовательно-коррекционных программ, что выделено, в частности, и в государственных образовательных стандартах. Учитель должен осознавать, что правильно организованные уроки являются важным коррекционно-развивающим средством, способствующим развитию мышления школьников с ОВЗ.

Рассмотрим предметную область математики, ее специфика как учебного предмета заключается в создании благоприятных условий для решения коррекционно-развивающих задач.

Например, сравнивая различны

виды задач или геометрические фигуры, мы формируем у ребенка важнейшую функцию мышления – сравнение. При подведении ученика к общему выводу корректируется мыслительная функция обобщения, а при применении правила на практике – конкретизация, когда мы просим школьника объяснить решение задачи, у него развивается математическая речь.

Гуманизация математического образования предусматривает ориентацию на личностные возможности обучающихся с учетом психофизических дефектов каждого ребенка. При этом необходимо учитывать не только особенности зрительного или слухового восприятия математического материала, но и возможности ученика в области интеллектуальной переработки воспринятого.

Для некоторых категорий детей с ОВЗ характерна фрагментарность восприятия: ребенок осмысливает только некоторую часть записи, чертежа, условия задания; при нарушении фонематического слуха ученик может не различать на слух произношения целых чисел и дробей [1].

Дефекты смысловой и механической памяти не позволяют обучающимся запомнить задание или вопрос задачи. Нарушения в развитии речи на уроках математики отрицательно сказываются в понимании обобщенного значения слова и математических формулировок. Для детей с ОВЗ характерны также недостатки самоконтроля, которые проявляются в неумении проверить свою работу и найти ошибки.

Как отмечалось выше, среди детей с ОВЗ наблюдается большой разброс в возможностях усвоения учебного материала. Для решения данной проблемы необходимо чтобы содержание всех учебных предметов и их структура для различных категорий детей с ОВЗ были ориентированы с учетом не только диагноза, но и динамики общего развития каждого ребенка в процессе обучения.

Литература:

1. Богановская Н. Д. Теоретические основы содержания курса математики специальных (коррекционных) образовательных учреждений VIII вида: учебное пособие. – Екатеринбург: Урал. гос. пед. ун-т., 2009. – 176 с.
2. Егорова Т.В. учебное пособие. – Социальная интеграция детей с ограниченными возможностями. Балашов: Николаев, 2002. – 80 с.
3. Аввакумова И.А., Лядова А.В. Использование аригамы в процессе обучения геометрии учащихся с нарушением зрения в инклюзивных классах // Педагогическое образование в России. – 2016. – №7. – С.120 –124.
4. Малофеев, Н. Н. Система специального образования на этапе модернизации // Дефектология. – 2011. – № 2. – С. 3–17.
5. Федеральный государственный образовательный стандарт основного общего образования // МО и науки РФ. – М.: Просвещение. – 2011. – 48 с.
6. Федеральный закон «Об образовании в Российской Федерации» № 273-ФЗ от 29 декабря 2012 года. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <http://минобрнауки.рф/документы/2974/> (дата обращения: 20.11.2018).

РОЛЬ КОНЦЕРТМЕЙСТЕРА В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ХОРОВОГО ДИРИГЕНТА

Коваленко Л.В.

концертмейстер

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Б. Хмельницького

Ключові слова: концертмейстерська діяльність, хоровий концертмейстер.

Keywords: accompaniment activities, choral concertmaster, piano skills.

Реформування сучасного суспільства неможливе без його духовного оновлення, відродження культурних традицій, орієнтації на духовні цінності, що в свою чергу висуває нові вимоги до професійної підготовки вчителів, зокрема, вчителів музики. Здатність до художньо-творчої роботи, організаторські та психолого-педагогічні навички є необхідними у фаховій діяльності вчителів музики, однією зі складових якої є організація та керівництво хоровим колективом. Концертмейстерський внесок у формування професійних навичок диригента часто зменшується. Публікації Концертмейстерської діяльності неодноразово були предметом дослідження піаністів-практиків. Зокрема, К. Виноградов, Г. Коган, М. Крючкова, Є. Шендерович на ґрунті власного досвіду пропонували шлях до вирішення проблеми виконання важкодоступних фрагментів фортепіанної партії в оперних клавірах та визначали необхідний комплекс навичок піаніста для роботи з вокалістами. Н. Сапригіна, Є. Васильєва, М. Норенко визначали

основні положення роботи концертмейстера в хоровому класі.

За визначенням музичного енциклопедичного словника, концертмейстер-це «піаніст, який допомагає вокалістам, інструменталістам, артистам балету розучувати партії та акомпанує їм на репетиціях та концертах. Разом з тим, діяльність концертмейстера в класі хорового диригування є дещо ширшою.

Робота концертмейстера в класі хорового диригування, окрім розучування тексту зі студентами, вона ще передбачає контроль за якістю виконання, знання специфіки диригентського жесту, причини виникнення труднощів та шлях до їх подолання. Таким чином, в діяльності концертмейстера поєднуються творчі, педагогічні та психологічні функції, які важко відокремити в навчально-виховному процесі чи публічному виступі. В процесі роботи концертмейстера з хорового диригування він працює з двома видами нотного тексту, а саме-а капела та текстами творів з супроводом фортепіано. Так, наприклад, в роботі з ака-

пельним хоровим твором може стати в нагоді методичний досвід А. Мирошникової, яка радила:

- у складних випадках спрощувати партитуру за рахунок випущення витриманих голосів для проведення більш важливих в даний момент партій;
- під час виконання партитури подумки проспівувати її, наближуючи до звучання співацьких голосів засобом педалі;
- коректно розподілити хоровий фактурний матеріал між руками та обрати зручну аплікатуру;
- звернути увагу на залежність динаміки й темпу від літературного тексту твору й пам'ятати про те, що просте речення може мати тільки один наголос, якому підпорядковуються інші наголоси в смислових групах слів.

В процесі роботи з хоровим твором в супроводі фортепіано корисними будуть наступні практичні настанови Дж. Мура та методичні узагальнення Є. Шендеровича:

- головнішою навичкою роботи концертмейстера є здатність швидко орієнтуватися, вміння охоплювати музичну форму в цілому;
- розуміння законів побудови вокальної фрази та розвиток навички звукового балансу є основою міцного вокально-інструментального ансамблю. Єдині творчі прагнення – запорука досягнення динамічного, ритмічного та тембрового ансамблю;
- наявність високого рівня піаністичної майстерності у фрагментах фортепіанного соло необхідна концертмей-

стеру як «джерело натхнення для співаків» [2; 3].

В процесі виконання нотних текстів клавирів Є. Шендерович радив спрощувати фортепіанну партію, заважаючи на те, що від цього не повинні страждати якість звучання, темброве забарвлення та голосоведення. М. Смірнов рекомендував долати незручні місця шляхом перерозподілу рук. При порушеннях плавності мелодичного хору чи у повторюваних нотах він вважав можливим застосування чергування рук. З метою досягнення блиску та темпу у пасажах спрощуються інтервальні послідовності.

Провідним аспектом діяльності концертмейстера є здатність швидко «читати з аркуша», що дозволить точно підтримати соліста. Гра «з аркуша» є однією з найскладніших форм читання, в якій задіяно слухові, зорові, рухові, розумові й психологічні процеси. У процесі виконання зорове та слухове сприймання нотного тексту мають випереджальний характер, чому сприяють повторення та паузи. Виконання з аркушу завжди є показником розвиненого внутрішнього слуху концертмейстера.

Отже, вивчення ролі концертмейстера в процесі підготовки диригента в класі хорového диригування дозволило нам визначити, що він реалізує декілька функцій – педагогічну, виконавчу та психологічну. Звичайно, питання висвітлення ролі концертмейстера в процесі підготовки хорového диригента в умовах мистецького факультету можливо розкривати й у інших напрямках.

Предметом подальших наукових досліджень, наприклад, може стати розвиток професійних піаністичних навичок концертмейстера тощо.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Коломієць А. Курс читання хорових партитур: навчально-методичний посібник для муз.-пед. факультетів і відділів пед. інститутів та пед. училищ / А. Коломієць. – К.: Музична Україна, 1977. – 164с.
2. Шендерович Е.М. В концертмейстерском классе: Размышления педагога / Е.М. Шендерович. – М.: Музыка, 1996, – 206с.
3. Шендерович Е.М. О преодолении пианистических трудностей в клавирах: Советы аккомпаниатора / Е.М. Шендерович. – Л: Музыка, 1972, – 48с.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

Врубель Г. Ф.

концертмейстер

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Б. Хмельницького

Ключові слова: компетентність, диригентсько-хорові компетенції, професіоналізм, професійна освіченість.

Keywords: competence, the choral conductor's competence, professionalism, professional enlightenment.

Здійснення завдань у галузі музичної освіти підростаючого покоління вимагає особливої уваги до підготовки майбутніх учителів мистецьких дисциплін. Адже повноцінне й досконале музично-педагогічне навчання й виховання майбутніх музикантів-педагогів – ключ до піднесення музичної культури мас. Учитель мистецьких дисциплін центральна, часто єдина фігура в усьому багатобразному процесі шкільної музично-просвітницької роботи. Ми вважаємо, що однією з найважливіших у структурі професійної компетентності вчителя є організаційна компетентність, сформованість якої дасть можливість майбутнім учителям належним чином організувати як діяльність учнів, так і свою власну. Успішність розв'язання цих питань залежить від сформованості музично-виконавської компетентності, яка в складній інтегративній структурі професійної компетентності вчителя музичного мистецтва є провідною.

Аналіз наукової літератури свідчить про постійний інтерес науковців до проблеми професійної підготовки майбутнього вчителя. Вченими, зокрема, досліджено особливості формування професійної компетентності вчителя (В. Адольф, І. Бех, В. Баркасі, Т. Браже, М. Галагузова, С. Гончаренко, О. Добудько, І. Зязюн, В. Кричевський, Н. Ничкало, О. Савченко, Н. Тарасевич, О. Шиян та ін.); підготовка майбутніх учителів у галузі мистецької освіти (В. Дряпіка, О. Демянчук, Т. Завадська, Л. Коваль, Л. Масол, Н. Миропольська, О. Олексюк, В. Орлова, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, Л. Хлебнікова, О. Щолокова та ін.). До проблем визначення мети і специфіки диригентсько-хорової підготовки звергалися видатні музиканти-хормейстери, педагоги (А. Авдієвський, М. Колесса, М. Леонтович, О. Мархлевський, К. Пігров, К. Стеценко, П. Чесноков та інші).

Слід зазначити, що освітній процес на музично-педагогічних та мистець-

ких факультетах закладів вищої педагогічної освіти спирається на широкий спектр музично-теоретичних дисциплін та дисциплін диригентсько-хорової підготовки. Таким чином, для підвищення професійної компетентності майбутніх фахівців музичного мистецтва необхідно постійно та цілеспрямовано розвивати музикознавчі та виконавські якості в щільній єдності з диригентсько-хоровою підготовкою. В останнє десятиліття відбувається переорієнтація оцінки результату педагогічної освіти з понять «підготовленість», «освіченість», «загальна культура» на поняття «компетенція», «професійна компетентність» майбутнього вчителя. Відповідно, фіксується компетентнісний підхід до професійної педагогічної освіти. Український педагогічний словник розглядає професійну компетентність учителя як якість особистості, яка включає професійний стан, і на цій основі вміння контролювати діяльність та поведінку учнів. Для цього студентам необхідні психолого-педагогічні знання. Також, психолого-педагогічні знання є принципом аналізу практичних ситуацій і критеріями оцінки результативності дій, які здійснює майбутній педагог.

Значну роль у формуванні педагогічної компетентності майбутніх учителів мистецьких дисциплін відіграє їх обізнаність з професійних знань, а саме:

- знання про основні напрями і зміст праці вчителя;
- знання про сутність і особливості професійно-педагогічної діяльності;

- розвиток педагогічної і психологічної науки, професійну підготовку та ін.

Основні ідеї сучасної гуманістичної педагогіки полягають у вслякому підтриманні вроджених прагнень людини до самоактуалізації – розвитку своїх природних здібностей, пошуку сенсу свого буття і життєтворчості. Можна висловити думку, що компетентність і самоактуалізація це запорука успішного процесу розвитку особистості вчителя, що взаємодоповнюють і взаємозумовлюють одна одну. Професія вчителя музичного мистецтва – одна з найскладніших для педагога-музиканта. Ця складність полягає перш за все в тому, що вимагає від фахівця універсальності, бо, крім знань у галузі методики вокально-хорової роботи з дітьми, учитель музичного мистецтва повинен добре володіти інструментом, бути широко-освіченою людиною не тільки в галузі музики, але й інших мистецтв. Він повинен уміти образно й доступно висловити школярам найважливіші закономірності музичного мистецтва. Але найголовніше – учитель повинен любити дітей і музику, уміти спілкуватися з класом, творчо ставитися до процесу музичного виховання.

Для диригентсько-хорової підготовки майбутнього фахівця важливо дотримуватись принципу створення індивідуально-психологічного комфорту студента на заняттях. Це означає, що навчальний процес має бути організований і проведений так, щоб забезпечити мотивацію навчання й позитивне емоційне відношення до

нього. Такий стан досягається шляхом зняття будь-яких психологічних бар'єрів, створення безконфліктного середовища, в якому кожен почував би себе комфортно, обстановки, що виключає виникнення почуття страху за невдале слово або дію.

Отже, саморозвиток в акмеологічному значенні – це шлях до досягнення вершин професіоналізму, компетентності, набуття сталих звичок до

самовдосконалення і самоактуалізації, що і є основними чинниками «акме». Для того, щоб ці чинники були успішними, потрібні сильні спонукальні причини. Розвинуті здібності до педагогічної професії, компетентність майбутнього вчителя мистецьких дисциплін у своїй справі і є тією основою, мотивом професійної діяльності, що забезпечує успіх у реалізації завдань педагогічної освіти.

ЭФФЕКТИВНОЕ ОБУЧЕНИЕ ДЛЯ ФОРМИРОВАНИЯ НАВЫКОВ ИНТЕНСИВНОГО МЫШЛЕНИЯ ОБУЧАЮЩИХСЯ

Сеит-Асан Фериде Эрнестовна

студентка 2-го курса
УзГУМЯ.

Исмоилова Барно Равшановна

студентка 4-го курса
Гулистанского государственного университета.

Аннотация

Данная статья посвящена рассмотрению вопроса новой модели обучения русскому языку. Современный период развития общества характеризуется сильным влиянием на него компьютерных технологий, которые проникают во все сферы человеческой деятельности, обеспечивают распространение информационных потоков в обществе, образуя глобальное информационное пространство.

Ключевые слова: компьютер, информатизация, учебный процесс, преподаватель -словесник, учебная программа, интернет.

Annotatsiya

Ushbu maqola rus tilini o'qitishning yangi modeli masalasini ko'rib chiqishga bag'ishlangan. Jamiyatning zamonaviy rivojlanish davri inson faoliyatining barcha sohalariga kirib boradigan, jamiyatdagi axborot oqimlarining tarqalishini ta'minlaydigan, global axborot makonini shakllantiradigan kompyuter texnologiyalariga kuchli ta'siri bilan ajralib turadi.

Kalit so'zlar: kompyuter, axborotlashtirish, o'quv jarayoni, o'qituvchi-lug'at, o'quv rejasi, Internet.

Одним из главных направлений процессом информатизации современного общества становится информатизация образования, обеспечивающая широкое внедрение в практику психолого-педагогических разработок, направленных на интенсификацию процесса обучения, реализацию идей развивающего обучения, совершенствование форм и методов организации учебного процесса, обеспечивающих переход от механического усвое-

ния фактологических знаний к овладению умением самостоятельно приобретать новые знания.

Из года в год растет арсенал технических средств обучения, в том числе и персональных компьютеров. Сегодня во всех областях науки и техники применение компьютера стало неотъемлемой частью технического прогресса. Компьютеры дают возможность использовать в учебном процессе уже имеющиеся обучающие системы, соз-

давать на их основе новые собственные программы, внедрять совершенные автоматизированные системы обучения. Учебные материалы должны соответствовать программе, помочь обучающимся получить знания, указанные в Программе, формы заданий должны служить для формирования и развития речевых навыков, умений на их основе. Учебные материалы, готовящиеся для компьютеров, должны четко определять конкретную учебную цель, которая сообщается студентам, чтобы при работе с ними у них возник интерес к знаниям и концентрировалось внимание. Использование учебных материалов с применением компьютеров относят многие развивающие этапы на особые моменты, которые возможно только при работе каждого студента в интерактивном режиме.

В частности, для достижения положительного эффекта от применения информационных технологий необходимо соблюдение определенных условий. Каждый предмет программы вуза имеет свои организационно-методические и содержательные особенности, соответствие с которыми должен быть выбран процесс «включения» в него информационных технологий. Компьютер позволяет каждому студенту выбрать наиболее подходящий темп обучения, т.е. можно сделать возможным индивидуализированное обучение. Каждый студент занимается по-своему, наиболее удобным для него темпе, работая с материалом, наиболее подходящий к его способностям и

уровню знаний. Проблема использования компьютеров в процессе обучения русскому языку, является достаточно новой. На основе компьютеризации учебного процесса развиваются новые формы и методы обучения: изменяется сложившаяся технология. Внедрение новых информационных технологий в учебный процесс ставит задачу введения новой педагогической технологии обучения русскому языку, использующей разнообразные возможности этих средств. В дополнении к их потенциальным возможностям как средств обучения компьютеры сами должны стать важным объектом изучения. Понимание их возможностей и ограничений необходимо каждому образованному человеку.

Компьютер – это инструмент, но от всех других инструментов он отличается тем, что он перерабатывает информацию и может быть запрограммирован на выполнение множества работ. Компьютер может быть использован для создания оригинальных рассказов, для изучения сложных взаимосвязей в области русского языка. Степень влияния компьютеров на обучающегося зависит от того, как обучающийся их использует. Компьютеры открывают новые пути в развитии навыков мышления и умения решать проблемы, предоставляют новые возможности для активного обучения. На сегодняшний день задача создания эффективных обучающих и контролирующих программ является наиболее проблемной, так как для ее решения требуется объединение усилий специ-

алистов по различным отраслям знаний: учителей, программистов, методистов, дизайнеров и т.п. Компьютер целесообразно использовать в качестве средства эффективного обучения для формирования навыков интенсивного мышления обучающихся.

Выполнение различных заданий по русскому языку вне русской аудитории всегда должно сопровождаться разбором под руководством преподавателя, что является необходимым обстоятельством для укрепления знаний студентов. Важно чтобы программное обеспечение по развитию речи русского языка позволяло сделать процесс обучения ярким, интересным, доступным. Использование средств мультимедии позволяет преподавателю контролировать процесс обучения. Знания оказываются более прочными, если в процессе обучения студенты приобретают полезные компьютерные навыки. Преимущество компьютера состоит в том, что их можно запрограммировать так, чтобы они реагировали на действия обучаемого.

В настоящее время не вызывает сомнения тот факт, что орфографические навыки являются более прочными в том случае, если они формируются на основе развития речи обучающихся, в едином речевом потоке. Отсюда одна из важных задач обучения русской орфографии в вузе заключается в определении объема и содержания подлежащего усвоению орфографического материала, определение его роли и место в учебном процессе, форм и видов связи с другими аспекта-

ми языка, а также с работой по развитию русской устной и письменной речи студентов национальных групп. Поэтому преподаватель русского языка должен, прежде всего, научить студентов правильному говорению. Чтобы обучающиеся были грамотными, они должны сначала усвоить и запомнить все орфографические правила, при изучении которого студенты испытывают большие трудности. Если обучающиеся хорошо усвоят эти правила, то они будут правильно произносить слова. Для решения этой проблемы необходимо внедрить в процесс обучения компьютеры, которые коренным образом изменят характер педагогической деятельности. Обучение с помощью компьютеров может повысить эффективность обучения. Конечно, здесь очень важно предусмотреть индивидуальный подход к обучению обучающихся. Необходимо иметь сведения об исходном уровне знаний, умения и навыков обучающихся.

Преподавателю-словеснику необходимо разработать методику изучения новой темы, определить место и роль компьютеров в учебно-воспитательном процессе. Компьютеры можно использовать на разных этапах занятия: в организационном моменте, при проверке домашнего задания, при объяснении и закреплении новой темы, при самостоятельной работе. При этом преподаватель должен тщательно отобрать материал для самостоятельной работы обучающихся, придумать способы организации этой работы, создать

научно-методический аппарат составления эффективных обучающих программ. Необходимо усилить работу по самостоятельному применению правил. Например: при самостоятельной работе обучающийся с компьютером, где автоматизировано контролируются умения и навыки обучающихся, определяется уровень их знаний. Это освобождает преподавателя от выполнения огромной работы ежедневного контроля, устраняет субъективность в оценке знаний обучающихся, дает простор для проявления творческих способностей обучающихся. Имеется возможность получить дополнительную информацию через Интернет. Задача преподавателя-словесника при этом сводится к определению наиболее целесообразной части знаний, предназначенной для самостоятельной работы, и подлежащих контролю умений и навыков. Через компьютер студент может получить дополнительную информацию к полученным на занятии новым знаниям.

Компьютеры являются очень эффективной поддержкой при обучении и приобретении знаний в вузе, при

использовании их в качестве инструментов познания для отражения того, что студенты выучили и что они знают. Вместо того чтобы использовать возможности компьютерных технологий для распространения информации, компьютеры должны использоваться во всех областях знаний в качестве инструментов, помогающих обучаемым вдумчиво и критически осмысливать представления, которые они изучают. Использование компьютера в качестве средства обучения путем применения прикладных программ в качестве формализма представления знаний способствует более быстрому и более полному усвоению материала, чем при использовании всех имеющихся в настоящее время обучающих компьютерных программ.

ЛИТЕРАТУРА

1. Сейтхалимов Э., Тожиев М. Педагогическая технология: опыт практического применения и системно-содержательного анализа. Т., 2012.
2. Азизходжаева Н. Педагогические технологии и педагогическое мастерство. Т., 2005.

3D ОБУЧАЮЩАЯ СРЕДА КАК ВАЖНЫЙ ФАКТОР В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ.

Usmanaliev Khusniddin

Uzbekistan State World Languages University usmanaliev.xusniddin@gmail.com

***Аннотация:** Эта статья посвящена жизненно важной роли 3D-обучения в классе, особенно в области преподавания и обучения английскому языку. Она также вмещает в себе информации о процессе изучения английского языка и его огромный эффект на глобальной коммуникации. Кроме того, эта статья мотивирует учащихся с тем, что в ней упомянуты перечни использования 3D-обучения и способствует приобретению студентами необходимых навыков двадцать первого века.*

Ключевые слова: 3D-обучение, ИКТ, технологическое устройство, Wi-Fi, инновационные, прикладные, инновационные технологии, интернет-материалы, система образования, классная комната, учебный процесс.

В настоящее время высоко оценивается статус английского языка, поскольку он стал языком социального контекста, бизнеса, образования, политики, средств массовой информации, библиотеки, коммуникации между границами и ключевым предметом в учебной программе и языком передачи образования. С распространением и развитием английского языка во всем мире он изучается и все больше и больше людей используют данный язык в своем ежедневном разговоре. Ученые определяют английский как язык на передних ступенях научно-технического развития, нового мышления в экономике и управлении, новых литературных и развлекательных жанров. Значительную роль играет изучение этого языка новыми методами и современными инновационными технологиями.

Очевидно, что за последние несколько десятилетий рост информаци-

онно-коммуникационных технологий (ИКТ) пронизателен во всем мире. Тем не менее, одна из этих технологий, 3D Learning (3D обучение), получила огромное преимущество по частому использованию своих гаджетов в классах для образовательных целей, а также по другим его потребностям. К данному моменту, он изменился и произвел революцию в мире обучения языку и преподавании от худшего до самого лучшего, несмотря на то, что прошло всего лишь десятилетие с момента его опубликования на публике. В нашем сегодняшнем мире жизненно важно, чтобы преподаватели обращались к ученикам с доступом к технологиям, которые, как правило, являются частью их будущего мира, как в широком опыте обучения, так и на работе. Поэтому преподаватели должны быть осведомлены о решающей роли цифровых технологий в обучении в классе.

Считается, что, помогая и улучшая обучение учащихся, они могут быть полезны, чтобы хорошо воспринимать технологические мобильные устройства, поскольку они могут использоваться в качестве инструмента для расширения обучения. 3D Learning - это инновационная технология, которая может революционизировать классы по-разному вместе с кампусами, оборудованными Wi-Fi. Вот некоторые из них:

1. Широко используемые учебники и раздаточные материалы утверждаются как дорогостоящие и отходы бумаги. Таким образом, замена этих источников использования с использованием датированных данных - это простой способ использования 3D Learning Environment (3D обучающей среды) для частого обновления информации без каких-либо головных болей при покупке последних учебников и включая трату времени. Первоначально, хотя 3D Learning Environment может показаться, что они ценны, но с учетом стоимости и времени можно понять, как быстро они окупаются.

2. Студенты должны обрабатывать аудио- и видеоматериалы, а не преподаватели. Поскольку они сами будут играть роль в материалах, они, как правило, решают, как долго слушать, когда делать паузу, когда отвечать, а также, где сосредоточиться на их прослушивании.

3. Ясно, что публичное выступление является жизненно важным навыком. Поэтому 3D Learning Environment - лучший способ создать лучшие ин-

струменты для создания и предоставления эффективных выступлений перед аудиторией, и есть множество увлекательных приложений, выпущенных для планшетов, которые можно использовать для интеграции документов, Power point, таких как слайдшоу, видео, фотографии, а также настраивать приложения на презентации. У студентов есть возможность рисовать, писать, анимировать и показывать интерактивные впечатления. Поскольку ученики кружат, намечают и отмечают в необходимых точках, пока их презентации, гибкость будет для них помощью.

4. 3D Learning Environment позволяет учащимся или студентам расширять свое воображение и смотреть в будущее. 3D Learning Environment может легко распечатать данные. Мы должны учить одну из самых больших ошибок, которые мы делаем, - это замена традиционного обучения инновационной 3D-учебной средой в классных комнатах. Что нужно учитывать, так это 3D Learning Environment - это учебный инструмент; мы не можем выполнять роль физического наблюдателя. Таким образом, в основном это подходящее использование предмета, когда мы направляем людей к достижению конечных целей. Если мы склонны потреблять 3D-учебную среду в нашей школе, не следует упускать указания по использованию оборудования. Таким образом, крайне важно дать им указания относительно использования гаджета среди учеников для их эффективных целей. Чтобы

ученики могли расширить свои горизонты знаний, они не должны постоянно делиться информацией со своими сверстниками дома, но расширение, публикуя свои материалы в Интернете публично или для других одноклассников, считается лучшим маршрутом.

5. С помощью Wi-Fi-подключений и веб-страниц студенты смогут загружать, совместно использовать материалы или сотрудничать друг с другом.

6. Мгновенный доступ к сети будет предоставлен для проведения некоторых исследований или доступа к библиотеке цифровых коллекций учреждений.

7. Трехмерная обучающая среда - это в основном презентационные гаджеты и подключается к большим дисплеям и проекционным системам. Хотя компьютеры - хорошее оборудование с точки зрения предоставления уроков в классе, все же считается, что 3D Learning Environment превосходит число преимуществ, которые превосходят многие ПК, для использования их в образовании.

8. Поскольку использование компьютеров играет важную роль в нашей сегодняшней жизни с увеличением производства компьютеров и повседневных потребностей, у студентов должна быть преждевременная подготовка с навыками, которые будут иметь определенную помощь в их интересах. Таким образом, наличие трех-

мерной обучающей среды для каждого человека гарантирует, что у них должен быть всесторонние компьютерные навыки, необходимые для их будущих занятий.

Поскольку мы живем в веке развитых технологий, многие считают необходимым использование обновленных комплектов для своих преимуществ. Считается, что потенциальные последствия использования 3D-среды обучения, воспринимаемые в образовании в настоящее время, может быть достигнуто в последующие годы, и особенно, влияние на преподавателей, преподающих языки, а также учреждения, включающие разные возрастные группы. В заключение, 3D Learning Environment играет огромную роль в преодолении недостатков и головоломок в классе, в которых учащимся трудно справляться.

Литература:

1. Hayes-Roth и Van Gent в материалах первой Международной конференции по автономным агентам, Лос-Анджелес, CA (1997) 1-7 5.
2. Barone, D., & Wright, T. (2008). Обучение грамотности цифровыми и мультимедийными технологиями. Получено 20 ноября 2016 года из «Грамотности и технологий:
3. Foltos Les. Стратегии языкового обучения; Что должен знать каждый учитель ?. Париж: «Heinle Publishers», 2009. P-12.
4. [https://www.securedgenetworks.com / blog / How-3D Learning-in-the-Classroom-Enhance-Learning](https://www.securedgenetworks.com/blog/How-3D-Learning-in-the-Classroom-Enhance-Learning)

THE IMPORTANCE OF ENGLISH LANGUAGE IN UZBEKISTAN.

Tolipova Mahliyo

Supervisor: *Eshankulova Nargiza*

Uzbekistan State World Languages University

Annotation

English language is considered very valuable in Uzbekistan. As Uzbekistan is developing country, it needs personnel who know foreign language for occupying world's achievements. Acknowledging this fact, government is also implementing numbers of reformations. Furthermore, Uzbek people's positive attitudes to English language are growing, as well.

It is obviously known that nowadays English language is widely considered to be the most dominant language all over the world. Many countries are speaking English as their native, secondary and foreign languages. Uzbek people are also demonstrating their passion for learning English language enthusiastically.

When Uzbekistan was under the USSR governing, English language was not so popular in the country. Since 1990s English has been continuously increasing in importance and acquiring the status of the most preferred foreign language to be learned in Uzbekistan (Hasanova 2007b). In recent years, there has been considerable interest in learning English language as a key of successful and prosperous life. These approaches of people cause one basic question: why we need to learn precisely English language to obtain an affluent life?

There have been several meditations for dealing with this question. After gaining its independence, Uzbekistan completely changed its strategies of foreign policy. It started to set relationships with a lot of developed and developing countries. Many foreign investments were at-

tracted to Uzbekistan. This way, the rate of unemployment reduced. Apart from this, the government paid great attention to the tourism. Diverse favorable conditions were created for travelers. In the result, tourists from different parts of the world started to flow into Uzbekistan. As to educational system, several universities and various grants created, collaborating with foreign countries. Young personnel could study in foreign universities and absorbed their successes, as well.

For implementing all those mentioned attempts, just one requirement was demanded: COMMUNICATION. One approach to solve this problem involved to teach young generation foreign language. Many experts worked on this issue and soon new steps towards the solution were taken. According to the article "CHANGES IN ENGLISH LANGUAGE POPULARITY TREND IN RECENT YEARS IN UZBEKISTAN", "the most radical step made in September 1993, Uzbekistan announced plans to switch its alphabet from Cyrillic, which by that time had been in use for more than fifty years, to a script based on a modified Latin alphabet". It is also added "Tashkent Ulugbek Interna-

tional School (TUIS) which was a member of the European Council of International Schools was opened in 1995. The main goal of TUIS is to supply the highest standards of international education the children of accredited diplomats, foreign businessmen, and children of citizens of Uzbekistan. The task of TUIS is to create an international academic program, which allows the children of diplomats, who often move from one country to another, easier access to the educational processes beyond Uzbekistan, and also to continue their education in the universities of Uzbekistan". Moreover, the article argued statistic information about hours of teaching English in Uzbek classes, "During the mid-2000s more and more attention was paid on development of infrastructure of learning the language. So the hours English learned at schools also increased from averagely 40 hours in early 1990s to 120 hours in mid-2000s per study year." In addition, it is apparent from 'the table of Education System in Uzbekistan' that English language has been teaching to Uzbek children for 16 years.

Consequently, as it is affirmed in the article "The Status of English and Russian in Uzbekistan. K. Tangirova", the English language owns the status of foreign language in Uzbekistan (West & Sheykhametova, 2016). However, the government wants to see the language become a second language, fluently used by society, especially the younger generation". Resolving by above stated information, it can be easily predicted that how much the person who knows English language is

appreciated in Uzbekistan. Furthermore, in the article "ROLE OF STUDYING ENGLISH BY UZBEKISTAN YOUTH IN THE EPOCH OF GLOBALIZATION", 7 reasons to study English in the national conditions exposed according to the results of survey. Those factors are followings:

1. Good command of English is important in professional (vocational) improvement.
2. English language helps one to find their better place in society.
3. English language helps one to become more mature, culturally and spiritually more progressive.
4. Opportunity to study abroad.
5. More efficient use of the Internet.
6. Job opportunities at joint ventures and foreign companies.
7. Educational benefits.

Acknowledging currently power of English language, I decided to carry out a survey to determine the Uzbek people's opinions of English language. The data below was gathered from a random sample of 100 people, who have different ages and professions, by means of a questionnaire.

The information below summarizes statistics about languages which Uzbek people tend to learn, importance of English language for Uzbek and usage place of it.

1. The second important language for Uzbek people after their mother tongue.

Of the 100 respondents surveyed, fifty per cent claimed that they speak Russian as a second language. thirty per cent speak English and eight per cent

speak other languages, like Korean, German, Spanish, etc. The remaining twelve per cent of those responded did not know second language.

2. Importance of English language in Uzbekistan.

A large proportion of people stated the extreme importance of English language, while twenty per cent felt it as “average” and four per cent expressed disapproval of its importance in Uzbekistan.

3. The places which English language is mostly used.

A significant percentage of people asked, implied that English mostly used in Educational places, likewise, guides and workers in embassy agency use it widely. A small minority of them reported about the companies which were organized joint ventrally.

To sum up, the results of that survey clearly shows that in Uzbekistan English

language is not at a leading position yet. However, the majority of youth are inclined to learn it.

All in all, concluding from the above mentioned facts, it can be surely said that being the person who can speak English, defines the status of this person in the society, leads him to the bright future and opens the way to the world. And the most important one is that by learning English we can contribute to the blooming future of our Motherland-Uzbekistan.

Sources:

1. ABDULLAYEV MIRAZAM, OLIMOV ALIBEK “CHANGES IN ENGLISH LANGUAGE POPULARITY TREND IN RECENT YEARS IN UZBEKISTAN”
2. Tagaev Shuhrat, Yuldasheva Nargiza “ROLE OF STUDYING ENGLISH BY UZBEKISTAN YOUTH IN THE EPOCH OF GLOBALIZATION”
3. Komila Tangirova “THE STATUS OF ENGLISH AND RUSSIA IN UZBEKISTAN”
4. blog.thelinguist.com

THE USAGE OF SHORTENINGS IN SCIENTIFIC WORKS

Yaxshiboyev Mirjalol

Student of group 301 "A"

National University of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek Faculty of Foreign Philology Department of English Philology

Abstract

This article deals with the specific information about shortenings, types of shortenings, semantic features of shortenings, the usage of shortenings used in scientific articles. The first part of the article contains state of how their full forms differ in various language categories and some theoretical researches done by scientists. The second part of the article deals with investigating the usage of shortenings in articles and their meaning.

Key words: shortening, abbreviation, acronym, clipping, contraction, blending.

Any language is a dynamic system, which constantly develops, transforms and changes. The processes in social, cultural, education and mass media, the contemporary level of technology development and intercultural communication implies constant language evolution. All scientific works and studies of scholars and linguists who are working on the issues of the language and finding out the solutions to those ones can be one of the subjects of investigation. In particular, utilization of shortenings in scientific articles. While observing such scientific papers, it is usual to come across shortenings. Shortening is considered as a branch of Linguistics, various linguists gave their own definition to the term "shortening". I.A. Siddikova pointed out that "Shortening of words means substituting a part for a whole, part of the word is taken away and used for the whole. Shortened words are structurally simple words and in most cases have the same lexical meaning as the longer words from which they derived". [1;12] One of the definitions of this

word is taken from Merriam Webster dictionary: "The dropping of the latter part of a word so as to produce a new and shorter word of the same meaning". [7]

Shortenings are divided into several groups or types. According to the studies of Linguists, there are five kinds of shortenings. I.V. Arnold claimed the following types of shortenings:

- Abbreviations
- Blending
- Contractions
- Acronyms
- Clipping

The first type is called Abbreviations. "Abbreviation is a shortened form of a written word or phrase used in the place of whole". For example, Dr. = doctor, Mr.=mister, Oct.= October.

The second type of shortenings is Blending. Also, there are different names like fusions, blends, portmanteau. Fusions may be defined as formations that combine two words and include the letters or sounds they have in common as a connecting element. For example, bit = bina-

ry + digit, brunch = breakfast + lunch, chortle v = chuckle + short.

The next type is called contractions. "Contractions are abbreviated forms in which letters from the middle of the full form have been omitted". For example, 's, 're, 've, 'd, 'll, n't (= is/has, are, have, had/ would, will, not) and etc.

The previous type from the end is called Acronyms. "Acronyms are Initialisms that have become words in their own rights, or similar words formed from parts of several words. For instance, NATO (North Atlantic Treaty Organization), radar (radio detection and ranging).

Finally, the fifth type of shortening is Clipping. "Clipping refers to the creation of new words by shortening a word of two or more syllables (usually nouns and adjectives) without changing its class membership [2;119]." We have several semantic groups of Clippings:

days of the week, e.g. Mon – Monday, Tue – Tuesday etc.

names of months, e.g. Apr – April, Aug – August etc.

names of counties in UK, e.g. York – Yorkshire, Berks -Berkshire etc.

names of states in USA, e.g. Ala – Alabama, Alas – Alaska etc.

names of address, e.g. Mr., Mrs., Ms., Dr. etc.

It is considered that shortenings of various kinds are common features of academic and scientific papers. As this has been observed, we have found that using shortenings in scientific articles are being used commonly than it was. While investigating scientific journals, specifically, related to Linguistics, we have encoun-

tered diversity of shortenings. For instance, **GRDP** – Group Reading for Different Purposes

"one activity that is appropriate for structuring an Issue oriented discussion is Group Reading for Different Purposes (GRDP)" [3;248]

The following is taken from the article "Interpretation of abbreviations of political articles (as an example MP)" by Bekmuradova F.N. "**MP** is *Media player* and can be defined in the part of the article below:

"... the world leader in audio and video streaming, today announced Vital Stream MP for flash, a dedicated application that makes viewing Flash video content as simple as double-clicking a Flash video file" [4;284].

The sequential acronyms are used in H.F. Makhsudova's article, such as **SLA** (*Service-level Agreement*), **CLT** (*Communicative Language Teaching*), and **ESP** (*English for Specific Purposes*).

"..., the SLA theory is strongly associated with communicative language teaching (CLT)."

"... there are problems that teachers have faced in teaching in ESP programs, especially in the countries where English is not spoken as a native language.... [5;318]

The last example of current work is **CEFR** (Common European Framework of Reference) used in D.M. Muratova's article.

"... Learners, having B2 or C1 levels in the CEFR, may come across some hindrance in comprehension." [6;323]

As a conclusion, shortenings can be used instead of long forms or group of

words. It is fact that shortenings can appear as the personal name of organization or inseparable part of the organizations. The usage of shortenings in scientific articles is becoming a trend in modern English and it is accepted by majority of readers. People use shortenings according to the rules of creation, besides, the same abbreviations can differ depending on language category where it is used. Nevertheless, the meaning can be realized from the context. Whilst using shortenings in articles, it is strongly recommended that to give full forms in brackets or as a reference in order to be understandable to the reader. What is more it is sometimes difficult to clarify the meaning of abbreviated words to the reader and it is recommended to give full form of the abbreviated word either in appendix or in brack-

ets so that the meaning could be more obvious for the reader.

The list of used literature

1. I.A. Siddikova., "Лексикология", Тошкент., 2001
2. И.В. Арнольд, Лексикология современного английского языка, М; 1959
3. М.М. Abdulkhayeva, "The improving content area reading by using basic instruction", UzMU xabarlari, 1/1,2018.
4. F.N. Bekhmurodova, "Interpretation of abbreviations of political articles (as an example MP)", UzMU xabarlari, 1/1,2018
5. H.F. Maksudova, "Communicative language teaching in English specific purposes courses", UzMU xabarlari, 1/1,2018
6. D.M. Muratova, "Idioms are food for Thoughts" UzMU xabarlari, 1/1,2018
7. <http://www.merriam-webster.com/dictionary/aryapi.html>
8. <http://www.collinsdictionary.com/amp/English/esp>

DEVELOPMENT OF CO-OPERATION BETWEEN GOVERNMENT AND THE YOUTH

D.Sh. Xudoynazarova

Uzbekistan state world languages university,
1st faculty of English, Uzbekistan

Today's generation of young people is the largest the world has ever known. One in every three people alive today is under the age of thirty, and around ninety percent of young people are living in developing countries, mainly in Asia and Africa. The advancement of partnership between the youth and governments is growing gradually for the time being.

Despite the fact that there are 1.8 billion young people in the world, we are poorly represented and not included in global decision-making processes. Lack of youth participation shouldn't be mistaken for apathy. There is great enthusiasm among our peers both at the national and global levels who are seeking innovative, practical and sustainable solutions to the world's most pressing issues.

The role of the youth in governmental process is very significant. And the governments should create an atmosphere for them to be free and to create new things day by day.

It is expected that participating youth will be able to understand how significant their participation is within the governmental process.

Young people now and in the future will play a big role in how our world adapts to these challenges. With youth comes energy, innovation, and optimism – if there are supportive environ-

ments and opportunities. These lay the ground for major positive contributions by youth, and for a demographic dividend for nations and our world. The converse is also true – alienated, frustrated, marginalized, and/or excluded youth can't make the positive contribution societies and our world as a whole need.

Nowadays great deal of countries are paying enormous attention to the youth, giving them opportunities to show what they are able to do. In the other hand, in some other countries the youth is ignored in some cases. It is not because of only government, the other reason is poor educational system, in-the-red economy, and big deal of unemployment. There are still a lot of unorganized youth in the world. Why? This is a very complicated question to answer and a big problem to solve.

Many of the states are seeking various ways to decrease the number unorganized youth. They are founding different organizations to gather the youth.

Let's look for examples. Indonesia has Introduced MOGP as part of our meaningful engagement with youth on global openness. The first ever MOGP was held in 2013, hosted by the Open Government Indonesia Secretariat, modeled as a comprehensive simulation of OGP meetings and operations. The notion of MOGP

would be to, as officially stated, introduce youth, in Indonesia and beyond, to the intent and purpose of open government initiative in general, while introducing a new game-changing model of international cooperation. In September, Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development was launched at the United Nations in New York by world leaders. Embedded in Agenda 2030 are seventeen ambitious Sustainable Development Goals (SDGs) and 169 targets.

The new agenda is a universal one, and thus relevant to countries at all stages of development. It covers all three dimensions of sustainable development – the economic, social, and environmental, and it addresses the many interlinked challenges which are affecting young people and their societies.

Young people played a key role in forging this agenda by telling governments and the UN their needs and ideas through a broad consultative process, including the online My World survey, and then by being represented in the negotiations on the new agenda through the Major Group for Children and Youth which is a formal stakeholder and participant in UN processes.

The majority, if not more than half, of the world's population is under the age of 27. These are youths who predominantly live in urban areas and mostly in developing countries. They are not only millennial children, or students and young professionals; they are also innovators, digital

natives, entrepreneurs, and change-makers spread around the globe. However, despite being the biggest stakeholders of this planet, youths around the globe are grossly under-represented in global affairs and in the pursuit of solution for global challenges, not least on the issue of openness and transparency.

Furthermore, youths today – the so-called “Millennial generation” – are somewhat operating in the parallel universe against their older generations who “run the world.” Youths’ passions, dynamism, and entrepreneurial spirits are generally ignored across the globe, mostly by their governments. Nevertheless, they continue to invent, innovate, and challenge the status quo. And again, these phenomena would be counterproductive and dangerous if the global community on openness, particularly Open Government Partnership, would like to see a sustainable progress of openness around the globe. What goes wrong really? Simply speaking, youths are not meaningfully engaged.

As for our country, The youth union of Uzbekistan was newly founded and acting very sustainably and effectively. There are lots of opportunities for us to show ourselves as leaders and we are ready for it with the help of such kind of committees and government.

References:

1. Tamara Puhovski, Czech republic, 2016, lecture on the topic of education.
2. Yanuar Nugroho, Indonesia, 2017, OGP facilities.
3. <http://academy.codeforcroatia.org/>